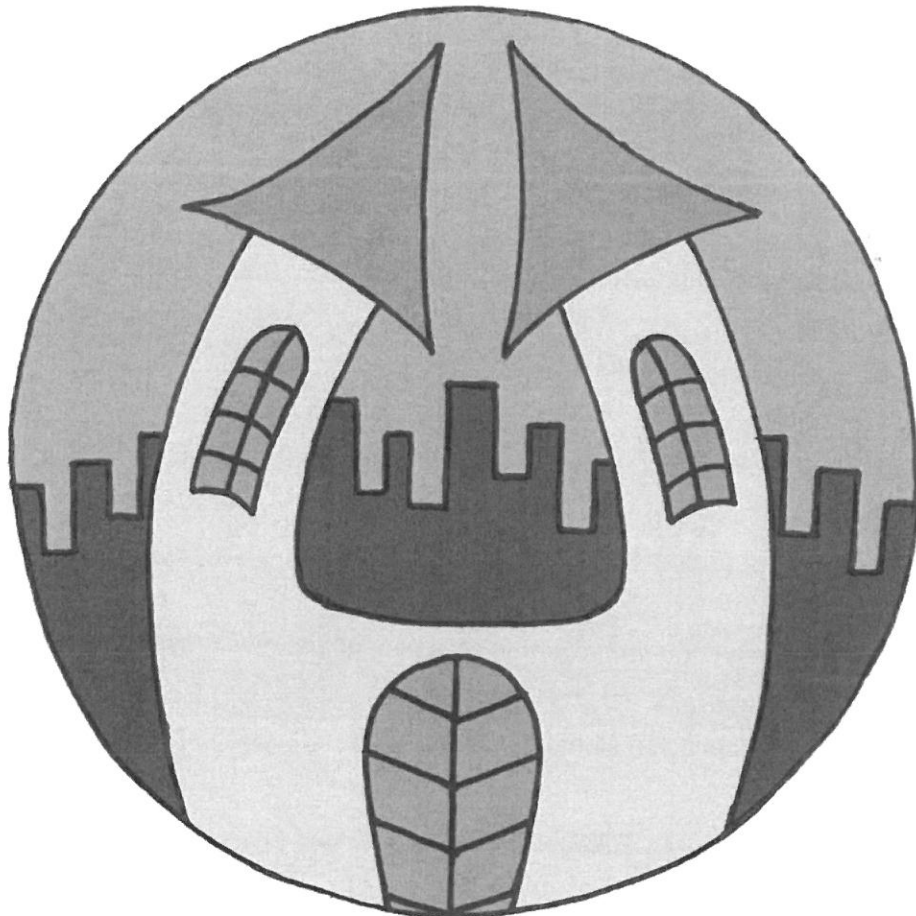

*CSODA- VÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
SAJÓKERESZTÚR*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

II. verzió

Készítette:

az óvoda Nevelőtestülete

Kelt:

2026. február 16.

Jóváhagyta:

Fenntartó

Tartalomjegyzék

Törvényi szabályozások:	3
AZ ÓVODA ADATAI	4
I. Óvodánk bemutatása	5
II. Gyermekkép, óvodakép	10
III. Óvodai nevelésünk feladatai	16
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	31
V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	43
VI. Egészségfejlesztési program	87
VII. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége	92
VIII. Az Boldog óvoda nevelési feladatai	97
IX. A Zöld óvoda program nevelési feladatai	102
X. Érvényességi rendelkezések	109
XI. Legitimációs záradék	110

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Alapító okirat
2. számú melléklet: Óvodai nevelésünk rendszerábrája
3. számú melléklet: Ünnepek, megemlékezések, jeles napok
4. számú melléklet: Tárgyi feltételek eszközjegyzéke

Törvényi szabályozások:

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet 1. melléklet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.)
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI - rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Kormány 255/2009. (XI. 20.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról
- Sajókeresztúr Község Önkormányzata által kiadott 4/2024. számú Alapító Okirat
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról (I. és II. fejezet)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról.
- A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- A Kormány 351/2025. (XI. 12.) Korm. rendelet 14.§ módosította az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendeletet

AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda neve: Csoda- Vár Óvoda és Bölcsőde Sajókeresztúr
Cím: 3791. Sajókeresztúr, Petőfi u. 25.
Telefonszám: 46/544-001
Internet elérhetőség: sajoker.ovi@gmail.com

Az óvoda fenntartója: Sajókeresztúri Közös Önkormányzati
Hivatal Képviselőtestülete
Cím: 3791 Sajókeresztúr, Rákóczi u. 40.
Telefonszám: 46/527-280

Alapító okirat száma: 4/2024. szám

Óvodai csoportok száma: 2 vegyes óvodai csoport

Intézményvezető neve: Tóthné Dudás Anikó

Az óvoda Pedagógiai Programját készítette: az óvoda nevelőtestülete

Fenntartói jóváhagyásra előterjeszti: Főigazgató

Az előterjesztés időpontja: 2026. február 23.

I. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

I. 1. Helyzetelemzés

Sajókeresztúr Borsod- Abaúj- Zemplén megyében Miskolctól 10 km- re található. Községünk a Sajó folyó és a vasút között terül el. Településünket Szirmabesenyő, a Sajó, Sajóecseg, a 26-os főút és a szőlőhegy határolja. Községünk könnyen megközelíthető a 26-os főútról, busz és vonatközlekedés van.

A faluban családi házak és három társasház található. A *lakosság* száma: 1.538 fő, három összetevője van, maga a község, a lakótelep és az újtelep. Községünk lakossága az újtelep beépítésével megfiatalodott.

A falu lakosságának nagy része az iparban dolgozott. A gyárak megszűnésével (helyi BÉM) településünkön is jelentkezett a nagyfokú munkanélküliség. Az egy főre jutó jövedelem alacsony, megélhetésüket mezőgazdasági munkával és állattartással egészítik ki.

Óvodánk a falu központjában, az iskola szomszédságában épült. 2017. decemberben már a 30 éves jubileumot ünnepeltük. 1987-ig községünkben nem volt megoldott a 3-6 éves gyermekek intézményes nevelése. A szülők a környező falvak óvodáiba vagy Miskolcra, a BÉM- ben dolgozók, pedig a gyár ovijába hordták csemetéiket. Érthető tehát, hogy 1987. december 4.-én mindenki elégedettségére boldog gyermekzsivaj népesítette be az új óvoda helyiségeit.

I.2. Tárgyi feltételrendszer:

Óvodánk két csoportos, 60 férőhelyes, minden óvodáskorú gyermeket fogadni tudunk. 2011. szeptember 1-től az Egységes Óvoda- Bölcsőde új intézményforma bevezetésével 5 fő bölcsődés korú (2 éves) apróság nevelését is megvalósítottuk. Ez a többcélú intézményforma 2018. augusztus 31.-vel megszűnt.

Fenntartónk továbbra is fontosnak tartotta a 3 év alatti kisgyermekes intézményes ellátását. Folyamatosan pályázott mini-bölcsőde építésére, aminek sikeres kivitelezési munkálatai következtében 2021. november 1.—én megnyitotta kapuit a 7 fő befogadását lehetővé tevő intézményegység. Hamarosan kiderült, hogy az igény sokkal nagyobb, így

2024. július 1-től bölcsődei csoporttá alakultunk át és már 12 kicsi gyermeket tudunk fogadni.

Az óvoda épülete tágas, világos, a csoportszobák otthonosak, természetes anyagokból készült berendezésekkel esztétikusan felszereltek. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Udvarunkat fű borítja, a fedett terasz pedig esős napokon is megfelelő teret enged a levegőzésre. A virágokkal, bokrokkal, fákkal parkosított udvar az esztétikai élményen túl, barátságos, otthonos környezetet biztosít.

Környezettudatos magatartás alakítását és környezeti nevelést segíti a 2009-ben kialakított *ovi-konyhakert*, amit évszaknak megfelelően a gyermekekkel közösen ültetünk, gondozunk, majd a termést betakarítjuk.

A sikeresen megnyert Magyar Falu pályázat következtében új udvari játékokkal gazdagodtunk és a parkosításra is sor került.

Udvari játékaink modern, uniós szabványoknak megfelelnek, melyek változatos tevékenykedésre nyújtanak lehetőséget. A mászóakák, és a csúszda a mozgáskoordinációt fejleszti, a babaház, jó lehetőséget biztosítanak a szerepjátékokra, így közösségformáló hatásuk is van. A homokozóban, pedig kiélhetik fantáziájuk gazdagságát a gyerekek gyönyörű vár építésével, süti és torták formázásával.

Az *épület* pályázati forrásból energetikai felújítás keretében megszépült, nyílászáró csere, külső szigetelés, fűtés és elektromos hálózat korszerűsítés

Saját *főzőkonyhával* rendelkezünk, mely szintén pályázati támogatással teljesen megújult. A változatos és vitamindús étrendet élelmiszervezetőnk magas színvonalú szakmai hozzáértéssel állítja össze. Elsők között léptünk be a „Minta menza” programba. Rajtuk kívül ellátják a napköziseket, a szociálisan rászorulókat és a lakossági kihordást.

200 adagos konyhánk gépesített, eszközparkja és berendezése szintén pályázati forrásból megújul nyáron.

Mindkét *csoportszobához* külön van öltöző és mosdó. A 30 éves gyermekmosdókat önkormányzatunk önerőből újjátotta fel, ahol a csempén óvodánk logói köszönnek vissza. A kiszolgáló helyiségek is tágasak. Az intézmény komfortja, külső-belső esztétikája jó feltételeket teremt az idejáró gyermekeknek és az itt dolgozó felnőtteknek. Óvodánk épülete jól szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét.

Berendezési tárgyai korszerűek, esztétikusak, bútorai természetes anyagból készültek. A gyermekek egészségének megőrzését, immunrendszerének erősítését szolgálja a mindkét csoportszobában felszerelt 6-6 db. sópanel és sólámpa.

Tornaszobával nem rendelkezünk, kialakítását a terasz egy részének beépítésével a felújítás kapcsán szeretné fenntartónk megvalósítani. A mindennapos testmozgást a csoportszobában, vagy az udvar teraszán valósítjuk meg. Törekszünk arra, hogy a csoportszobában mindig legyenek olyan tornaszerek, melyek állandó mozgásra adnak lehetőséget (lépegetők, torna hengerek, trambulín, billenő rácshinta, füles labda stb.).

Költségvetésből minden évben sikerül a játékeszközöket pótolni. Hangsúlyt fektetünk a fejlesztő játékok bővítésére, melyekkel megvalósítható az értelem- gondolkodás- és részképesség fejlesztés is.

Meséskönyv és szakkönyv ellátottságunk jó, az óvónők is önképzésük érdekében sok szakkönyvet vásárolnak.

I.3. Személyi feltételek:

1.3.1. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus:

- személyisége meghatározó a gyermek számára,
- jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel,
- elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta a gyermek számára.

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Elvárásaink az óvodapedagógus felé:

- jó empátiás készség
- gyermek- és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet

- vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásának képessége
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- csapatjátékos

1.3.2. Óvodánk személyi ellátottsága

Óvodapedagógus:	4 fő	felsőfokú végzettséggel rendelkezik
Dajka:	2 fő	szakképzettséggel rendelkezik
Élelmezésvezető	1 fő	szakképzettséggel rendelkezik
Szakács	1 fő	szakképzettséggel rendelkezik
Konyhai dolgozó	1.5 fő	szakképzettséggel rendelkezik

Óvodapedagógusok szakirányú végzettsége:

1 fő   közoktatás-vezető és pedagógus szakvizsga

- Tiszteletben tartjuk és támaszkodunk a nevelést- oktatást közvetlenül segítő alkalmazottak munkájára, akik óvodai nevelésünk eredményességének színvonalát emelik az óvodapedagógussal összhangban.
- A köznevelési törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitás, az ismeretanyag csoportra, gyermekre lebontott tervszerű, tudatos, alkotó alkalmazása.
- A pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményei, az óvoda Pedagógiai programjának sokszínűsége szükségessé teszik a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbkésztését, a folyamatos önképzést.
- Az intézményben dolgozó pedagógusok folyamatosan fejlesztik a pedagógiai munkájukat.
- A szakmai történekről rendszeresen tájékozódunk, ezáltal ismerjük és ki is használjuk a továbbképzési lehetőségeket.
- Óvodánkban a pedagógusok rendszeresen beszámolnak egymásnak a továbbképzések tapasztalatairól, felhasználható szakirodalmakról. A továbbképzések folyamatát az éves munkaterv és továbbképzési terv szabályozza.

- A Pedagógiai Szakszolgálat alkalmazásában álló logopédus heti egy alkalommal foglalkozik az erre rászoruló gyermekekkel. Feladata elsősorban a gyermekek beszédének szűrése a beszédfejlődés akadályoztatása szempontjából, ezek kezelése.
- A 2017-2018-as tanévtől szintén a Pedagógiai Szakszolgálat jóvoltából fejlesztőpedagógus segíti munkánkat heti 3 órában.

1.3.3. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

I.4. A gyermekek szocio- kulturális helyzete:

Községünkben a hátrányos helyzetű és a cigány családok száma nem növekedett, óvodánkban ez utóbbi gyermekek száma, pedig évről-évre kevesebb. Többségük jómódú családban nevelkedik.

Gyakran csak tanköteles korban kerültek óvodába. Folyamatos megkeresésekkel, családlátogatások alkalmával próbáljuk meggyőzni a családokat a rendszeres óvodába járás fontosságáról. A három éves kortól bevezetett óvodakötelezettség lehetővé teszi a fellelhető hiányosságok eredményes pótlását.

Községünkben ugyan csökkent a munkanélküliség a közmunka program bevezetésével, az anyagiakra való hivatkozással azonban ritkán szerveznek közös családi programot. Legtöbb családnál a szórakozást a Tv-zés, DVD-zés, számítógépezés, kis részénél az olvasás jelenti. A gyermekekkel együtt töltött idő sem közös tevékenységgel telik, ritka a közös játék, vagy a mesélés. Az ingerszegény környezet, a szülők túlhajszolt életvitelének káros hatásai, a családi modellből hiányzó tapasztalat, az élmény és kommunikációs képességek hiánya meghatározza feladatainkat:

- a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása
- tehetséggondozás
- a szülők pedagógiai felkészítése

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

II.1. Jövőképünk

*„A szeretet terhet nem érez,
fájdalmat számba nem vesz,
többet mer, mint bír,
a lehetlent nem panaszolja,
mert mindent lehetségesnek és szabadnak tart.”
(Kempis Tamás)*

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet; biztonságot, vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfeledt játékkal tölthetnék, jókedvű, kreatív szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvónők irányításával.

Pedagógiai alapelvünk meghatározásánál arra törekszünk, hogy:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes, gondoskodó családi légkörben, különleges védelmet nyújtó biztonságban neveljük.
- a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását elősegítsük az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- A gyermeki személyiségeket önmagukhoz viszonyított fejlődésben szemléljük, a teljes személyiség fejlesztésére, kibontakoztatására törekszünk.
- Igyekszünk a csoportos tevékenységek során is figyelni az egyéni szükségletekre, igényekre, a megfelelő módszerek és eljárások alkalmazására.

Pedagógiai Programunk biztosítja:

- az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek,
- értékrendjének,
- *módszertani szabadságának* érvényesülését.
- megkötéseket csak a gyermekek érdekének védelmében tartalmaz.

- azoknak a szakmai igényeknek az érvényesülését, amit a társadalom az óvodai neveléssel szemben a *gyermek harmonikus fejlődése* érdekében megfogalmaz.

II. 2. Gyermekkép

*„Kis gyermekem csak nézzél szerteszt
éretted van itt minden, ami szép.”
(Várnai Zseni)*

Gyermekképünk:

Olyan gyermekek nevelése, aki érzelmileg gazdag, kötődik községünkhöz, nyitott, érdeklődő, másokat elfogadó, együttműködő.

A gyermek fő tevékenységi formájára, a játékra és a mozgásra építjük programunkat. Az eredményesebb együttnevelés érdekében az aktív szülők segítségével olyan programokat igyekszünk szervezni, amelyekbe az eddig távolmaradó szülőket is próbáljuk bevonni. Így lehetőség adódik a „szülővé nevelésre”, szemléletváltására a gyermek érdekében.

A szakma és a gyermekek szeretete vezérli nevelőtestületünket, a számukra legjobb lehetőségek keresésében.

Az Alapprogram a gyermeket hármasságban definiálja:

- az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának.

Az óvodás gyermekek ebből adódóan szívesen járnak intézményünkbe:

- jól érzik magukat a gyermekközösségben,
- tisztelik szüleiket, az óvónőket, dajkákat, a konyhai dolgozókat, bizalommal fordulnak hozzájuk.
- egészséges önbizalommal, bátran kommunikálnak,
- érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődőek, sok-sok tapasztalattal rendelkeznek.
- ügyesen mozognak, szeretik a sportot, a természetet, a különböző művészeti tevékenységeket (kézművesség, gyermekjáték-és néptánc).
- magatartás- és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudóak, szeretik és védik a természetet.

II. 3. Óvodakép

*„Sok-sok levél van a fán mind hasonló forma,
milliónyi levél közt még sincs két egyforma.”
(Lukács Angéla)*

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvodai nevelés azt kiegészítve szolgálja a gyermek nevelését a (2,5) harmadik életévtől az iskolába lépésig.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerre és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével, szeretetteljes, családias, mindenkit maximálisan elfogadó, bizalmat árasztó légkörével, elsősorban a szabad játék és a mozgás sajátos eszközeivel készíti fel a gyermekeket az életre.

A gyermekek és szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve, a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyerekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik.

II.3.1. Óvodai nevelésünk célja:

A (2,5) 3 – 7 (8) éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.
- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- a kisiskoláskorba való átlépés belső pszichikus feltételeinek megteremtése.
- az eredményes óvoda- iskola átmenet biztosítása határozott intézkedésekkel.
- hátrányok csökkentése, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével. (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is)
- emberi értékek közvetítése.
- a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.

A fejlesztés értelmezése:

A fejlesztés értelmezésünk szerint a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, mely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

Meghatározó a (2,5) 3 – 7 (8) éves kor alapvető sajátossága:

- az érzelmi biztonság alapszükséglete,
- az érzelemvezérelt megismerés,
- a természetes megismerési folyamat
- a konkrét, vizuális gondolkodás
- a testi-lelki szükségletek kielégítése

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése megerősíti az óvodát abban, hogy az iskolára való előkészítés nem külön feladat, hanem a Pedagógiai program működtetése során természetesen megvalósuló folyamat.

II. 3.2. Óvodai nevelésünk alapelvei:

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.
- a gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembevétel.
- Az egyéni bánásmód megvalósulása igen fontos munkánk során, erre minden területen szükség van. Ezen elv érvényesülését igyekszünk reálisan és szakszerűen elemezni, értékelni.
- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezi. A gyermekekről való gondoskodás *szeretetteljes*.
- nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermeki személyiségfejlődést, egyéni képességek és készségek kibontakoztatását, valamint esetenként *hátránycsökkentő szerepet tölt be*.
- törekszünk arra, hogy *minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben*, ami társadalmi integritásban értendő. Ez a szociális és/vagy kulturális hátrányokkal küzdő családok segítésében, illetve a sajátos nevelési igényű gyermek esélyeinek kompenzációjában nyilvánul meg inklúziós neveléssel.
- a nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- óvodánk inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét a képességfejlődéshez, és a művelődéshez.
- a hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.
- az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekvés.

- Munkánk során törekszünk egy gazdag értékelési eszköztárat kialakítani, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, tudatosan próbáljuk a megfelelőt kiválasztani és alkalmazni.
- Az értékelés során mindig a konkrét cselekvésre, történésre koncentrálva, világosan és egyértelműen megfogalmazva próbálunk visszajelzést adni a gyerekek számára.
- Az értékeléseink során mindig igyekszünk figyelembe venni az egyéni képességeket, törekszünk a folyamatos, pozitív visszajelzésekre, ezzel is a gyermekek fejlődését segítve.
- A szükséges fejlesztési tervezésnél mindig a gyermekek tevékenységeinek megfigyeléséből, produktumaikból indulunk ki.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról.
- életkorhoz és egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmakról,
- emberi értékek közvetítéséről,
- a gyermek egyéni fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

III. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

*„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.
Ha rosszat ültetünk bele, megmértelyezzük egész életre
S ha jó magot ültetünk bele, egész életében virágzik..”
(Kodály Zoltán)*

III. 1. Általános feladataink

Nevelési programunk fő törekvése, hogy a pedagógiai módszerek alkalmazásával a tanulási képességek és kompetenciák célzott fejlesztésével minden gyermeket lehetőségéhez mérten közvetetten felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdésre, az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre.

A program kidolgozásánál a gyermekek két alapvető tevékenységi formájára: a mozgásra és a játékra alapozva szervezzük a pedagógiai és a pszichológiai feladatokat. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Óvodai nevelésünk feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

III. 2. Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és a testedzés szokásrendszerét.

Fontosnak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, amely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremti a nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságos légkört.

Törekszünk az életvezetési készségek fejlesztésére, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

III.2.1. Feladatunk:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése valamint a gyerekek óvodáskor előtti testi-lelki fejlődésének megismerését. Minden tanévben felmérjük a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Ezek dokumentumai: egyéni fejlődés nyomon követése, Differ fejlettségmérő, súly-és magasság mutató.
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, *a környezettudatos magatartás megalapozása*;
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

III.2.2. Az egészséges életmód alakításának területei:

GONDOZÁS

A testi, lelki egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése.

A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez.

Óvodába kerülés után igyekszünk megismerni a gyerekeket. Őszintén és tapintatosan közeledünk feléjük. Tiszteletben tartjuk az otthon kialakult szokásokat, a helyes életritmust fokozatosan, a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Megismertetjük a gyerekekkel a mosdó használatát, a testápolási szokásokat, a papírsebkendő használatát.

TESTI NEVELÉS

A testi nevelés magában foglalja:

- a gyermek testi szükségleteinek kielégítését;
- a gyermek egészségének védelmét és megőrzését.

A gyermekek egészségének megőrzéséhez fontos, hogy szervezetük képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz.

A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet. Minden évszakban sokat tartózkodunk a friss levegőn, rendszeresen sétálunk a tanösvényünkön.

A csoportszoba friss levegőjét gyakori szellőztetéssel biztosítjuk.

Odafigyelünk a környezet tisztántartására, fertőtlenítésére.

MOZGÁS

Óvodáskorban jellemző a gyermekek erőteljes testi fejlődése. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- a gyermek gondozása (testápolás, öltözködés, táplálkozás);
- testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;

- a gyermekek testi képességei fejlődésének a segítése;
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezetvédelem -, és megóvási szokások kialakítása;
- a megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Nagy gondot fordítunk a rendszeres testnevelésre, a gyermekek természetes mozgásának kielégítésére. Megismertetjük velük a gimnasztikát, néhány talajtorna-elemet, labdagyakorlatokat és változatos testnevelési játékokat.

Az örömmel végzett gyakorlatok és játékok elősegítik a gyermekek helyes testtartásának, szép mozgásának a kialakulását, és megkedvelik a szabad levegőn történő testmozgást.

Óvodánk udvara is sokféle lehetőséget nyújt a gyermekek szabad mozgására, pl.: mászóka, csúszda, ügyességi játékok használata.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a számukra.

LEVEGŐZÉS

A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakulását.

A szabad levegőn való tartózkodás télen sem maradhat el. A hideg levegő önmagában nem ártalmas, főleg ha a szabadban tartózkodás megfelelő mozgással párosul (séta, játék).

Óvodánkban minden évszakban sokat tartózkodunk a gyerekekkel s friss levegőn. Télen, hóeséskor, illetve esős időben a fedett teraszon levegőzünk.

Télen szánkózunk és hógolyózunk.

A betegségből felgyógyult gyerekeket fokozatosan szoktatjuk a szabad levegőhöz.

PIHENÉS

Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása, a gyerekek egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi,- és személyi feltételek megteremtése.

A pihenéshez óvodánkban biztosítjuk a szükséges feltételeket, pl.: lefekvés előtti szellőztetés, alvás előtti mesélés, csend és nyugalom biztosítása.

- 2,5-4 éves korban a gyermekek alvásigénye 12-14 óra,
- 4 és 6 év között ez 10-12 órára csökken.

A pihenés és az alvás alatti nyugalom megvalósításra törekszünk, de nem erőszakoljuk a mozdulatlanságot és az alvást. Ha a gyerekek nem tudnak elaludni, maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat.

EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS SZOKÁSRENDSZERÉNEK KIALAKÍTÁSA

Igyekszünk óvodás gyermekeinknek vitaminban gazdag gyümölcsöket, zöldségeket adni egész évben, nemcsak főtt formában, hanem nyersen is. A nyers zöldségekből, gyümölcsökből a gyerekekkel közösen készítünk friss salátákat, gyümölcsleveket.

Óvodánk az egészségesebb étkeztetés megszerettetése érdekében elsők között csatlakozott a Minta menza programhoz.

EGÉSZSÉGVÉDELEM, EDZÉS

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk:

- a higiéniai szabályok betartására, pl.: rendszeres portalanítás; játékok, eszközök fertőtlenítése.
- a környezeti ártalmak kiküszöbölésére is, pl.: légszennyeződés csökkentése az udvaron bokrosítással, minél több zöld növény elhelyezése a csoportszobában, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia.

Lényegesnek tartjuk az anamnézis-felvétel közben felderített, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl.: krupp, allergia, cukorbetegség) regisztrálását és figyelemmel kísérését, ill. az ezzel kapcsolatos tennivalók elsajátítását és biztosítását.

A gyermekek testi épségének védelme és baleset-megelőzés magában foglalja a személyi-, és a tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos ellenőrzését, valamint karbantartását és a hibaforrások megszüntetését.

Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük óvodás gyermekeinket.

III.2.3. Az egészséges életmód alakításából adódó óvónői feladatok:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban;
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán;
- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás.);
- A gyermek önállósági törekvésének támogatása;
- A toalett használat intimitásának válaszfalakkal történő biztosítása;
- (2,5) 3 éveseknek, ill. egyéni szükséglet alapján a toalettpapír használatában, a zsebkendő használatában segítségnyújtás;
- A fiúktól a WC- deszka felhajtásának, a fiúszerepnek megfelelő toalett használatnak elvárása;
- A WC lehúzásának igénygé alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése;
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása;
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására serkentés;
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás;
- A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatása;
- A felöltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás;
- A gyermekek levegőzésének biztosítása mindennap;
- A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése, lefekvés utáni mesélés, majd testközeli jelenléttel a gyermekek érzelmi biztonságának támogatása;
- Lázas, hányós, hasmenéses gyermek elkülönítése, gondoskodás a felügyeletéről, szüleinek értesítése;
- Speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása;

- A kialakított szokás- és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérés, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.

III.2.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szükségeit képes önállóan kielégíteni;
- Szükségeit képes kielégíteni;
- Toalett használatakor a fiúk felhajtják a WC-deszkát, és állva végzik kisdolgukat;
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mos, a kezét szárazra törli;
- Önállóan öltözik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér;
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik;
- Kulturáltan étkezik;
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára;
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság;
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

III. 3. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

*„Szeresd a gyermeket!
Szeresd a gyermeket öleld a szívedre őt,
Ringasd el lágyan a szegény kis szenvedőt,
Lehunyt pilláinak töröld le könnyeit:
S míg te a gyermekek könnyét törölgeted,
Egy láthatatlan kéz a csillagok felett letörli vétkeidet!”
/ Móra Ferenc/*

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Fontos számunkra, hogy az egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremtsünk gyermekeink számára, melyben egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveljük őket. Elengedhetetlen, hogy az óvodában a keresztény kultúrán alapuló értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Ez légkör nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé.

Ezen korosztály számára meghatározó a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége.

III.3.1. Alapelveink:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások éri;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- a gyermekeket annak elfogadására és megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól. A különbözőség adódhat például születési, testi- szellemi sérülésből, etnikai hovatartozásból is.
- Igyekszünk tudatosan alkalmazni a közösségfejlesztés változatos módszereit úgy a játék, mint más tevékenység során.

Elengedhetetlennek tartjuk a *családdal való szoros együttműködést*, hiszen munkánk támaszkodik a családi nevelésre.

Ezért fontosnak tartjuk:

- a gyermek korai, óvodás kort megelőző testi- lelki fejlődésének alapos megismerését.
- Ennek egyik eszköze a fejlődés nyomonkövető, az anamnéziséből információt kapunk az intézménybe kerülés előtti anya- gyermek, és család- gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről.
- Ezt a tudást a későbbiekben hasznosítjuk a gyermek jobb megismerésében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Az óvodába lépés első mérföldköve a beszoktatás. Ezt megelőzően ugyan már találkozunk a gyermekkel, hiszen hagyomány óvodánkban, hogy beiratkozáskor a szülő a gyermekével együtt érkezik. Így a szülő- gyermek együtt ismerkedik az óvodával, és mi is így ismerkedhetünk meg velük. Az új szülőknek külön tartunk szülői értekezletet, ahol megismertetjük velük az óvoda házirendjét, a gyermek csoportbeosztását, jelét, megbeszéljük a beszoktatást, és természetesen válaszolunk a felmerülő kérdésekre.

A beszoktatás intézményünkben folyamatos és fokozatos:

- törekszünk arra, hogy a gyermeket kedvező hatások érijék. Őszintén és tapintatosan közeledünk hozzájuk, hogy minél jobban elfogadjanak bennünket.
- Szeretetünkkel az anya szeretetét, gondoskodásunkkal az anya gondoskodását igyekszünk pótolni óvodába lépéstől az iskolába indulásig.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek a szülővel együtt ismerkedjen az óvodával.
- A beszoktatás ideje alatt a gyermekek magukkal hozhatják kedvenc játékaikat, ami biztonságot jelent.
- A nehezen beilleszkedő gyermeket ölbeli játékkal, mondókával, dallal nyugtatjuk meg.
- Régi óvodásainkat felkészítjük az új gyerekek fogadására.
- A szépen, esztétikusan berendezett csoportszobák nyugalmat biztosítanak óvodásaink számára.

A beszoktatási folyamat befejeződése után az alapvetően „én központú” kis személyiséget fokozatosan igyekszünk megnyitni a társak felé. Így megismerkedik a kisgyermek az együttéléshez szükséges erkölcsi normákkal, tulajdonságokkal.

Úgy neveljük óvodásainkat, hogy elfogadják, ne közösítsék ki a tőlük bármiben is különböző gyermeket. Erre törekszünk saját példánkkal is, hiszen tudjuk:

*„A gyermekek úgy éreznek, ítélnek és cselekednek,
Miként azt azoknál látják, akiket szeretnek és becsülnek.”
/ Wlassics Gyula/*

A szocializáció szempontjából meghatározó *közös élményeken alapuló tevékenységek* gyakorlása közben megalapozzuk:

- erkölcsi tulajdonságokat: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség.
- akarati tulajdonságokat: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat.
- szokás- és normarendszert.

III.3.2. Célok:

- a gyermek nyitottságára építve megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a *hazaszeretet* és a szülőföldhöz való kötődés alapja;
- rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- az óvodapedagógusok és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be a gyermeki magatartás alakulása szempontjából.
- a társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése.
- a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális szakemberekkel szükség szerint együttműködünk a *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* fejlesztése érdekében.

III.3.3. Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosításából adódó óvónői feladatok:

- nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása;
- Nagy hangsúlyt kap a munkánk során az együttműködésre nevelés, a közösségi kapcsolatok és érzelmek erősítésre megfelelő módszerek és helyzetek tervezésével, valamint személyes példákon keresztül.
- Munkánk során tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit. A szabályok alakításában igyekszünk közösen dolgozni a gyerekekkel, az ő véleményüket, ötleteiket is meghallgatni.
- Az egyes helyzeteket, tevékenységeket követő értékeléseink mindig érthetőek, igyekszünk ennek a szempontjait tudatosítani a gyermekekben. A pozitív példákat minden esetben megerősítjük és próbálunk következetesek lenni e téren is.
- A felmerülő konfliktusok okait mindig igyekszünk felismerni, helyesen értelmezni és kezelni, a kompromisszumos megoldás felé terelni a gyerekeket.
- a csoportszoba otthonos, hangulatos, esztétikus, biztonságos berendezése;
- személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzása, odafigyelő, „anyapótló” magatartása;
- környezetvédelmi, viselkedési és magatartási formák alakítása, az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés;

- az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése;
- erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása;
- a gyermek önálló véleményalkotásának és döntésfejlődésének támogatása;
- társas kapcsolatok formálásának segítése, „mi- tudat” alakítása;
- különbözőségek elfogadásának segítése;
- a konfliktus helyzet békés megoldására inspirálás;
- a lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek integrált nevelése;
- a családdal történő együttműködésre való törekvés;
- családlátogatás megszervezése;
- szülői értekezlet tartása, évente minimum kétszer.

III.3.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ismeri a közösségben megkívánt viselkedés kultúrát;
- a csoport szokás- és szabályrendszerét ismeri és magatartásában is érvényesíti;
- szereti, és korának megfelelően védi a természetet, szívesen ápolja a növényzetet, gondoskodik az állatokról;
- képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni;
- szükség esetén segíti az arra rászorulókat;
- konfliktus helyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri;
- érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni;
- tiszteli a felnőtteket és munkájukat;
- szívesen vállal megbízatást a közösség érdekében;
- alakulóban van feladattudata, felelősség érzete;
- bátran, de kulturáltan mondja el véleményét, szívesen kommunikál;
- igényes a saját tevékenységével szemben;
- ismeri és betartja az udvariassági szabályokat, érkezéskor távozáskor köszön;
- megtalálja helyét a közösségben, képes együttműködni társaival;
- türelemre, kitartásra képes;

- a szülőkkal való kapcsolata a kölcsönös bizalom, tisztelet és elfogadás elvén működik.

III. 4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

*„Illeszd a cselekvést a szóhoz, a szót cselekvéshez.”
(Shakespeare)*

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés szerves része, minden óvodai tevékenységet átható folyamat, amely minden tevékenységben megnyilvánul.

Az anyanyelv és kommunikáció fejlődése az alapja az értelmi fejlesztésnek, amely változatos tevékenységeken keresztül- beszélő környezettel, helyes mintaadással, és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az óvodás korosztály nyelvi fejlettsége, kommunikációs színvonala igen eltérő, ezért az óvodának kell az eltérő helyzetet figyelembe véve, a beszédfejlesztést felvállalnia. Az intézmény feladata a nevelés-oktatás folyamatában a személyiség olyan szintű kibontakoztatása, hogy a gyermek beszédprodukciónak szintje megfeleljen az iskolakészültség követelményeinek.

III.4.1. Az anyanyelvi nevelés célja:

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés;
- a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése;
- A nyelv szépségeinek, kifejezőerejének megalapozása a helyes nyelvhasználattal, az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- Kognitív képességek fejlesztése.
- Egyre pontosabb, valóság-hű észlelés.
- Figyelem-összpontosításra való képesség.
- Valósághoz közelítő képzeleti működés.
- Reprodukciós emlékezet.
- Problémamegoldó, és kreatív gondolkodás.

- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikkal, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával
- Helyes nyelvhasználattal az önkifejezés megalapozása

III.4.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- ösztönözzük a gyermekeket az egyéni és az egymás közötti kommunikációra.
- figyelmet fordítani a gyermek meghallgatására, kérdései támogatására, válaszok igénylésére;
- A nap folyamán úgy a játékban, mint egyéb tevékenységek során, mindig lehetőséget biztosítunk beszélgetésekre, igyekszünk magunk is példát mutatni a kommunikáció terén. Ösztönözzük a gyerekeket egymás mondandójának figyelmes meghallgatására.
- az óvodapedagógus feladata, hogy az óvodai élet minden területén felismerje, megteremtse, felhasználja a beszédhelyzeteket (gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt), az anyanyelvi fejlesztésre (beszédészlelés, hallás, megértés, beszédprodukciónak maga a beszéd), irodalmi alkotások megismertetésére;
- az óvodai nevelés a *gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára*, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít változatos tevékenységeket a gyermek anyanyelvi fejlődéséhez, az óvodáskor jellemzőinek, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének és sajátosságainak figyelembe vételével;
- Az óvodában dolgozó pedagógusok munkájuk során érthetően kommunikálnak.
- az óvodapedagógus minden megnyilvánulása minta a gyerekek számára, ezért fontos, hogy fogalomhasználata pontos, nyelvtanilag helyes, jól tagolt, a 3-7 éves gyerekek fejlettségéhez megfelelő, példaértékű legyen.
- Igényes nyelvhasználattal beszélünk, a gyermekek életkorának megfelelően, helyesen artikulálva.
- a metakommunikáció eszközeinek helyes alkalmazásával is bővíteni szükséges a gyermekek kommunikációs ismereteit.

- Fejlesztjük a pedagógiai kommunikációnkat. Ennek fontos szerepe van, hiszen a mindennapok során kommunikálunk a gyermekekkel, a szülőkkel.

III.4.3. Az értelmi nevelés feladatai:

Korunk pedagógiai követelménye, hogy a környezet megismerése is komplex- integrált tevékenységsorokban, a gyermek fejlődési sajátosságaihoz igazodva fejtsse ki sokoldalú nevelő hatását.

- *a spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése gyakorlatorientált megvalósítása;*
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- *alkotóképesség* fejlesztése;
- valamennyi értelmi képesség fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása;
- spontán és irányított megfigyelés;
- érzékszervi/tapintás, látás, hallás, manipulálás révén történő/közvetlen megtapasztalás;
- kísérletezések;
- képolvasás/rész, egész közötti összefüggés észrevétele, téri- mennyiségi viszonyok megállapítása/
- képek, kártyák gyűjtése, rendszerezése, csoportosítása különböző szempontok szerint, diapozitívek, dia-és videofilmek vetítése;
- játékok különböző formái;
- a munka- és feladatlapokkal végzett közös ismeretszerzés, rögzítés, önálló tevékenység és a mindezekhez kapcsolódó folyamatos beszélgetés, interakció a gondolkodás és a nyelvi kommunikáció fejlesztő eszközei.

A komplexitásra, integritásra törekvő foglalkoztatás része az anyanyelvi nevelés is.

A környezet megismerésére nevelés tartalma, a hozzá kapcsolódó tevékenységek megsokszorozzák a gyermekek szókincsét, gyakoroltatják a kontextusos beszédet.

A legkülönbözőbb módszerek, módszeres eljárások a folyamatos és alkalmi megfigyelések, a gyűjtőmunka, a szimulációs és szabályjátékok mind-mind kiteljesítik a gyermekek beszédteljesítményét, kommunikációs viselkedésmódját.

A környezet tevékeny megismerésének életkoronként lineárisan bővülő és koncentrikusan mélyülő tartalma révén bővül a gyermekek fogalomköre és szókinccse, nyelvi kifejező eszköztára.

III.4.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Életkornak megfelelő, pontos érzékelés, észlelés kialakulása;
- Vizuális, auditív differenciálás képessége;
- Térbeli viszonyok felismerése, megnevezése;
- Keresztcsatornák életkornak megfelelő működése;
- Önkéntelen bevésés mellett a szándékos figyelem megjelenése;
- Kornak megfelelően tartós figyelem kialakulása;
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás dominanciája;
- Helyes, tiszta, érthető beszéd;
- Kérdésre adott egész mondatban megfogalmazott válasz;
- Életkornak megfelelő szókinccs;
- Metakommunikációs eszközök megfelelő alkalmazása;
- Gyermekek- gyermek, gyermek- felnőtt kommunikáció optimális működése;
- Társakkal szembeni elfogadó magatartás;
- A kapott információk megértése;
- Kérdések nyílt megfogalmazása;
- Korának megfelelő verbális emlékezet;
- Egyszerűbb mese, történet önálló előadása;
- Udvariassági szokások, beszédben való alkalmazásuk ismerete;
- Szemkontaktus képessége;
- Élmények, gondolatok megfogalmazása;

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Óvodánkban a nevelés a pedagógiai program alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. *(a 2023. évi LII. törvény 171.§ (18) Az Nkt. 26. § (1) bekezdése (18))* „A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.”

A gyermek egészséges, a *tevékenységekben megnyilvánuló* fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend, és a heti rend biztosítja a feltételeket.

- Az óvodapedagógusok a pedagógiai munkájukat a tematikus terv /melyet 1 hónapra terveznek/ és a heti tervezés alapján végzik, melyek átgondoltan, tudatosan egymásra épülnek.
- A heti foglalkozások, kezdeményezések differenciált tevékenységekből állnak, melyek növekvő időtartamúak /5-35 perc/
- Tervezésünk során figyelembe vesszük a gyerekek érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes tapasztalataikat, a környezet adta lehetőségeket.
- A tervezett cél elérése érdekében tudatosan választjuk meg a megfelelő eszközöket, módszereket, foglalkoztatási formákat.
- Fontosnak tartjuk a foglalkozásokra való felkészülést, tervezést, a többféle módszerek alkalmazását, rugalmas megvalósítását.
- A tudatosan átgondolt terveinken képesek vagyunk rugalmasan változtatni, ha a gyermekcsoport aktuális fizikai-és érzelmi állapota ezt indokolja.
- A pedagógiai terveinket - a megvalósítás után - rendszeresen elemezzük, értékeljük. Tudatosodnak bennünk az elkövetett hibák, hiányosságok annak érdekében, hogy a későbbiekben a megvalósítás eredményesebb legyen.

IV.1. Óvodai élet megszervezése

IV.1.1. Csoportszervezés

A programunk hatékonyságát nem a csoportok szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, helyzetfelismerése, empátiája, azaz egész egyénisége.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról:

- az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok –beleértve a számított létszámra vonatkozó előírást is –figyelembevételével.
- Tekintettel arra a tényre, hogy heterogén csoportjaink vannak, szülői kérésre lehetőség nyílik a testvérek, rokonok, barátok együttnevelésére.
- Csoportszervezésnél figyelünk a nemek egészséges arányára, továbbá a szülői igények szakmailag mérlegelt kielégítésére.
- Amennyiben sok az azonos életkorú gyermek, javasoljuk a részben osztott, vagy homogén csoportok kialakítását.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekcsoportokat –lehetőség szerint – ugyanaz az óvónőpáros és dajka nevelje kiscsoporttól az iskolába lépésig.

A gyermekcsoportokat a mesékből, gyermekdalokból jól ismert állatnevekkel jelöljük: Csibe és Csiga csoport.

Heterogén életkorú csoportjainknál előnyös – éppen az életkori sajátosságok miatt – a Köznevelési törvényben előírt minimális létszám megtartása (amennyiben lehetséges), hiszen az óvodapedagógusoktól nagyobb figyelemmegosztást, toleranciát, differenciálási képességet, rugalmasságot követel.

IV.1.2. Hetirend

- Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátással összefüggő feladatainknak.

- A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, élmények, tapasztalatok feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.
- A hetirend, napirend kialakítása a helyi adottságok, lehetőségek, hagyományok, igények figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. Az ezzel kapcsolatos szülői igényeket és elégedettséget minden nevelési év végén felmérjük.
- A munkánk során igyekszünk új módszereket alkalmazni. Nyitottak vagyunk az új dolgok kipróbálásában, szívesen szervezünk új programokat a gyermekek számára. Fontos számunkra, hogy a gyermekek színes, változatos programokban vehessenek részt.

IV.1.3. Napirend

- A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek **játékát**, ezért a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk.
- Mivel az óvodai élet szervezésében a **gondozásnak** is kiemelt szerepe van – az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel; építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző dajkával -, ezért a napirend kialakításánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük.
- A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosít arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék.
- Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.
- A szeptember 1-jétől május 31.-éig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.
- Mivel a nevelés nem zárul le május 31.-én, ezért a nyári időszakra (június 1-jétől augusztus 31.-éig) a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett, tartalmas napirend szolgál.

- Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezze, közben legyen lehetősége változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáinak fejlesztésére.

IV.1.4. Tevékenységi formák szervezési jellemzői

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk:

- a gyermeki jogokat – nemzeti, vallási, etnikai;
- figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, érdeklődését, szükségleteit, terhelhetőségét.
- mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.
- A foglalkozások során nyugodt, szeretetteljes, bizalommal, jókedvvel teli légkört teremtünk. A gyerekeket bátorítjuk, hibázás esetén lehetőséget adunk a javításra. Tevékenységeinket a segítő szándék vezeti.
- Az elmélyült tevékenykedéshez szükséges feltételeket megteremtjük. Pl.: nyugodt légkör, rendezett környezet, életkori sajátosságoknak megfelelő eszközök.
- Az óvodapedagógusok változatos módszereket alkalmaznak, melyek megfelelnek a **különleges bánásmódot** igénylő gyermekek számára is.
- A pedagógusok a tudatosan megválasztott **módszereiket, eszközeiket** a gyerekek életkori sajátosságaira, előzetes tapasztalataikra, egyéni fejlettségi szintjükre, tudásukra alapozva választják meg és lehetőséget biztosítanak a gyakorlatban való, változatos módon történő alkalmazásra. Az osztatlan életkorú csoportokban nagy hangsúlyt fektetnek a differenciálásra, mely a személyiségfejlődést segíti elő.
- A foglalkozások során figyelünk arra, hogy milyen mértékben motiváltak a gyerekek. Tudjuk azt, hogy a kíváncsiságuk, érdeklődésük felkeltése és fenntartása elengedhetetlen ahhoz, hogy a közös tevékenykedések létrejöhessenek, a kitűzött célok megvalósuljanak.
- Minden pedagógus ismeri és tisztában van a saját szakmai felkészültségével, képesek vagyunk az adott helyzethez alkalmazkodni.

A program működtetése során az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak.

A játékban:

- megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok,
- melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő helyet, időt és eszközt kell biztosítani,
- valamint olyan légkört, ahol a gyermek választhat a lehetőségek közül, és felszabadultan tevékenykedhet.
- Nyugodt kommunikáció figyelhető meg és az egész nap folyamán is, ez minden játéktevékenységhez kedvező feltételeket teremt.

Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, és a tevékenység szabad megválasztását.

A gyermek kötetlenségként éli meg, azonban a pedagógus tervszerűen és tudatosan biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

Ez a tevékenységi forma megkívánja a pedagógustól:

- hogy pedagógiai ismereteit folyamatosan bővítse,
- munkája során felhasználható képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket ismerje és alkalmazza a gyerekek ismereteinek bővítése céljából.
- ismerje a gyermekek egyéni szükségletét, érzelmi állapotát, aktuális fejlettségi szintjét,
- az adott évben elvégzett mérési eredményeket elemezve, felhasználva differenciáltan tervezze meg és végezze el pedagógiai munkáját
- ehhez igazítva differenciáltan előre tudjon tervezni.
- alkalmazott módszereink a tanítás-tanulás eredményességét, ill. a gyermekek fejlődését segítik elő.
- mindez tudatosságot, áttekinthetőséget, nagyfokú szervezési készséget és kellő kreativitást igényel.

A tevékenységek közül egyedül a mozgásfejlesztést célzó testnevelést szervezzük kötött formában.

Ennek indokai:

- A mozgás baleseti forrás lehet, ezért az óvónőtől fokozott figyelmet igényel, ami párhuzamos tevékenységként nem megoldható.
- A testnevelési játékok sor- és csapatversenyei, a különböző fogó- és labdajátékok több gyermek egy időben történő részvételét igénylik.

A kötött foglalkozás is lehetőséget ad a differenciálásra, az egyéni fejlődési ütem figyelembevételére. A gyermek, ha igényli a foglalkozás befejezése előtt kiléphet a tevékenységből.

IV.1.5. Az óvodai nevelés tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

IV.1.6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – **iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben** vesznek részt.

IV.1.7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

IV.1.8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

IV.1.9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

IV.2. Az óvoda kapcsolatrendszere

Alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Gyermekeink fejlesztését a szülőkkel szoros együttműködésben szeretnénk megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésben vállaljuk a kezdeményező szerepet.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során segítségnyújtásunk a családokhoz illeszkedő.

Kezdeményezően együttműködünk a kollégákkal, a szülőkkel, szakmai szervezetekkel. A szülőkkel a szülői értekezleten, fogadóórákon, a nyíltnapokon, és a mindennapok során lehetőségünk van tartani a kapcsolatot. A szakmai szervezettel (pl. Iskola: célunk, hogy megkönnyítsük a gyermekek számára az iskolába való lépést.)

IV.2.1. Együttműködés a pedagógiai munkát segítőikkel:

- A pedagógiai munkát segítő felnőttekkel és mi pedagógusok egymás között folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, használjuk az online csatornákat.
- A kollégákkal a nevelési értekezleten, és a mindennapi munka során van lehetőség a kapcsolattartásra.
- A szakmai tapasztalatszere nevelési értekezleten történik. A munkatársakkal közösen együttműködve alakítjuk ki az éven szervezett programokat.
- A nevelési értekezleten rendszeresen minden pedagógus kifejti az adott témával kapcsolatos szakmai véleményét, álláspontját. Ha egy vitahelyzet alakul ki, akkor képesek vagyunk a kompromisszum kötésére.
- Mindig a gyermek fejlődését tartjuk szem előtt, hogy mi a legmegfelelőbb döntés az adott helyzetben.
- A kötelezően kiosztott feladatainkat, önállóan kezeljük, intézzük. A szervezeti működési rendszerének megfelelően hajtjuk ezt végre.

IV.2.2. Család – óvoda

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Sajnos gyakori a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása. Ezekkel a családokkal keressük a kapcsolatot, az együttműködés lehetőségét.

A szakmai fejlődésünk érdekében nyitottak vagyunk a szülők, a gyerekek, a kollégák visszajelzéseire. Saját képességeinket ismernünk kell, az építő kritikák segítenek a fejlesztésünkben, amelyekre nyitottak vagyunk.

Családlátogatás

A családlátogatás **célja**, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Az első családlátogatást kiscsoportban szervezzük, később többször is, ha ez indokolt a gyermek fejlődése szempontjából. A tapasztalatokat a gyermek fejlődési naplójában rögzítjük. Családlátogatásra a szülővel történő egyeztetés után kerülhet sor.

Beszoktatás

A beszoktatás **célja**: a gyermekek beilleszkedésének segítése. A gyermekek személyiségbeli sajátosságait már a beszoktatással kezdődően igyekszünk minél jobban megismerni. Ehhez megfelelő, a sokoldalú megismerést szolgáló módszerek megválasztására törekszünk. A gyermekeket elsősorban játékokon keresztül próbáljuk megismerni. Különbséget kell tennünk a családból, a bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek között. Beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben számára új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, családi, szeretetteljes, nyugodt légkör megtapasztalásával. Vegyes csoportjaink egyik előnye, hogy a testvérek, rokonok, barátok egy csoportba kerülhetnek, a nagyok „anyáskodó” szeretetükkel veszik körül és segítik a kicsiket.

A beszoktatás **formái**:

- nevelési év megkezdése előtti ismerkedés (ovi(ba) hívogató, ovi-nyitogató, közös udvari játékok, községi gyermeknap)
- fokozatos beszoktatás.

A beszoktatás lehetőségéről és formáiról beiratkozáskor tájékoztatjuk a szülőket.

Közös programok, ünnepek

A közös programok, ünnepek **célja** lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás értékrendjének, szokásainak még alaposabb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkal együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket és az ezekre való felkészülést.

Közös programok, ünnepek **hagyományai**:

- óvodabál
- egészséghet
- anyák napja
- kihívás napja
- évzáró
- családi délután, versenyekkel, bográcsozással
- gyermeknap
- kirándulás
- falunap

Fontosnak tartjuk, hogy ünnepeink emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból mind külsőségeiben, mind belső tartalmukban.

Nyílt nap

A nyílt nap célja a szülőknek lehetőséget biztosítani a mindennapi óvodai életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján fedeztetik fel gyermekük új vonásait, tulajdonságait. Képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, teljesítő képességéről, viselkedéséről, módjuk van társaikkal való összehasonlításra.

Nyílt nap **hagyományai**:

- karácsonyi nyílt nap

- nagy nap
- húsvéti nyílt nap
- utolsó képzőművészeti foglalkozás
- ovi – nyitogató az óvodába benövő gyermekeknek és szüleinek.

Fogadóóra

A fogadóórák **célja** a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről. Megtartását igény szerint, időpont egyeztetés után bonyolítjuk le. Ezen alkalmakkor nyílik lehetőség olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti.

Szülői értekezlet

A szülői értekezlet **célja** az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvodapedagógus feladata a tájékoztatáson túl a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A szülői értekezlet időpontjáról, témájáról a faliújságon keresztül, legalább egy héttel előbb tájékoztatjuk a szülőket.

A szülői értekezleten jelenléti ív írása és jegyzőkönyv készítése kötelező.

IV.2.3. Óvoda – iskola kapcsolata

Szakmai kapcsolatrendszerét építettük ki az iskolával.

Az iskolával való kapcsolattartás **célja** az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

- arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeinek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak,
- együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek,
- váljanak képessé az iskolai élet megkezdésére.
- fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő-mentesebbé tegyük.
- ennek érdekében folyamatos és rendszeres kapcsolatra törekszünk.

A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Együttműködés formái:

- A nagycsoportosok látogatása az iskolában az óvónővel.
- Egymás munkájának megismerése kölcsönös hospitálással.
- Szakmai tapasztalatcsere nevelési értekezleten, a gyermekek fejlődésének nyomon követése.
- Szülői értekezletre meghívjuk a leendő elsős tanító nénit, ahol tájékoztatja a szülőket pedagógiai elképzeléseiről, az iskolába lépés teendőiről.
- Ballagási ünnepségünkön a tanító néni átveszi a ballagó nagycsoportosainkat.
- Az alsó tagozatos gyerekek műsorral kedveskednek Mikuláskor és Karácsonykor.

IV.2.4. Óvoda –szakmai szervek kapcsolata

Az óvodai élet alatt a pedagógiai szakszolgálatok (Nevelési Tanácsadó, Speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottságok, Megyei Pedagógiai Intézet, Logopédus) a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel segíti. A gyermek és ifjúságvédelem intézményeivel (Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügy) folyamatos a kapcsolattartásunk, szükség esetén kölcsönös jelzéssel élünk.

IV.2.5. A fenntartóval is folyamatos az együttműködésünk, formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni beszélgetések.
- Óvoda rendezvényeire küldött meghívó.
- Óvodavezetői beszámoló.

IV.2.6. Óvoda – Közművelődési intézmény kapcsolata

A közművelődési intézmények (Művelődési Ház, Könyvtár, Bábszínház) rendezvényeit a gyermekek érdeklődését és életkori sajátosságait figyelembe véve látogathatják csoportosan pedagógus vezetésével, vagy egyénileg szüleikkel.

Együttműködés formái:

- Gyermekműsor.
- Gyermeknap közös kulturális programmal.
- Könyvtárlátogatás.

- Bábszínház látogatás.

IV.2.7. Óvoda –egészségügyi szolgálatok kapcsolata

Az egészségügyi szakszolgálatokkal (óvodaorvos, védőnő, fogorvos) rendszeres a kapcsolatunk.

Együttműködés formái:

- alkalmankénti megbeszélések
- védőnői ellenőrzés
- tanköteles korú gyermekek számára iskola-alkalmassági vizsgálat
- szemészeti vizsgálat 5 éves korban
- hallásvizsgálat, fogászati szűrés
- tájékoztató előadások szervezése a szülőknek.

IV.2.8. A Kárpát - medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

V. 1. Mozgás

*„Szent kincs a gyermek teste- lelke, szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltőgonddal, hogy tiszta, jó, erős legyen.”
/ Szemplér Ferenc /*

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

V.1.1. A mozgás:

- a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája,
- egyben képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás:

- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok,
- a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor:

- a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza,
- amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.

Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása:

- kedvezően befolyásolják a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődését,

- amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
- fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában,
- felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait,
- az értelmi és a szociális képességek alakulását.

A tornának, játékos mozgásnak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a teremben és szabad levegőn, eszközökkel és azok nélkül is, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív, mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabadlevegőn végzett (kihasználva a fedett terasz biztosította lehetőségeket esős időben is) mindenféle mozgásos tevékenység mindennaposá tételére.

V.1.2. A mozgásfejlesztés célja:

- a természetes mozgáskedv felkeltése és fenntartása, a mozgásigény kielégítése
- a rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása
- a mozgásszint fejlesztése, tapasztalatok bővítése a gyakorlási lehetőségek biztosításával
- a testi képességek- fizika erőnlét- fejlesztése
- a gyermek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése a szabad mozgáskedv megőrzése mellett
- mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése

V.1.3. A mozgásfejlesztés területei:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

V.1.3.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Célja:

- hogy felkeltsük és megőrizzük a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá
- hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának megfelelő tevékenységet
- bátran, örömmel mozogjanak a csoportszobában és az udvaron egyaránt, ehhez szükséges a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása

Életkornak megfelelő fejlesztések:

A (2,5) **3- 4 éveseknél** a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is. Ezek az eszközök lehetnek, tornaszőnyegek, Greiswald- szer elemei, de a csoportszoba asztali, székei is.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem- láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem- kéz, szem- láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, az ugróiskola, az ugrókötelezés, valamint a manipulációs, barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúlyérzék fejlesztését szolgálják a szabad játékban a különböző hinták, Body Roll, a füles labda, ugróasztal, a lépegető és a billenő forgó korong.

5-6-7 (8) éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. Játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére, például: ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás. Ezekhez a tevékenységekhez biztosítanunk kell a szükséges helyet és eszközöket. Lényeges szem előtt tartanunk, hogy a gyerekek mozgásigénye különböző, ezért fontos, hogy az aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyerekek tanuljanak meg egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani.

Az udvaron is kihasználunk minden lehetőséget a szabad mozgásra. A foglalkozásokon használt eszközöket kivisszük az udvarra is. Igyekszünk kihasználni az udvar eszközeit is e célból.

V.1.3.2. Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben

Célja:

- a tervezett, szervezett, irányított testnevelési játékokkal a mozgáskultúra fejlesztése
- koordinált mozgás alakítása
- téri tájékozódás,
- laterizáció kialakítása

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.

A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik.

A tevékenységek megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához, igazodjon a csoport általános fejlettségéhez, és elegendő lehetőséget tudjunk biztosítani az egyes mozgásformák gyakorlására.

Életkornak megfelelő fejlesztések:

A (2,5) **3-4 évesek** testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat. Különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével. A testnevelési foglalkozásokon, a legtermészetesebb módon ismerkedhetnek a gyerekek testrészeikkel és azok funkciójával.

Ezért alkalmazhatók jól a testséma fejlesztő programból a következők:

- a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok (pl.: „járjatok a sarkatokon!”)
- a tárgyhöz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (pl.: „álljatok a babzsák mögé!”)
- a test személyi zónájának alakítása (pl.: „emeljétek a babzsákot a fejetek fölé!”)

4-5 éves korban nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak be.

A mozgásfejlesztésnél ezen kívül előtérbe kerül:

- az egyensúly érzék fejlesztése, például különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások
- szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, például babzsák feldobása, elkapása, célba dobás

A testséma fejlesztő programból kiemelt helyet kap a laterizáció. A kicsiknél még csak „egyik-másik” megkülönböztetést használjuk. Itt már a „jobb-bal” kifejezéseket is a bal csuklójukon lévő jelhez igazodva (szív oldal). A csukló megjelölése a kezességtől független, de fontos, hogy az eligazodáshoz mindig ugyanarra az oldalra kerüljön.

Az **5-6-7 (8) éveseknél** az észlelés fejlesztése kerül előtérbe. Ebben az életkorban az alakítás, formaállandóság fejlesztésére tervezhetünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatokat csukott szemmel is végezhetnek. Például labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Új feladatként jelentkezik a finom-motorika fejlesztése, amely a későbbi írástanulás elengedhetetlen feltétele. Ezt a szereket különböző fogásmódjának megtanításával, a kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal igyekszünk fejleszteni. Hangsúlyossá válik a keresztcsatornák fejlesztése is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

Programunkban az óvodai testnevelés szerves része a *mindennapi frissítő torna* is. Ez minden korcsoportban naponta legalább egyszer 10- 20 perces időtartamú. Ezt a délelőtti időszakban szervezzük és az időjárástól függően a szabadban végezzük. Mozgásos játékokat végzünk, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozások időszerű anyagához és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Célja:

- a gyermekek szívesen és örömmel vegyenek részt benne
- igénnyé, majd szokássá válják a mindennapi mozgás

- maguk is kezdeményezzenek mozgásos játékokat

V.1.4. A mozgásfejlesztésből adódó óvónői feladatok:

- a mozgás beépítése, természetes módon a gyermekek tevékenységébe
- mozgásra inspiráló, biztonságos környezet kialakítása
- a gyermekek mozgáskedvének felkeltése, megőrzése a modern informatikai eszközök felhasználásával.
- a baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása, majd fokozott betartatása
- mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- életkorhoz és egyéni fejlettségi szinthez igazodó eszközök kiválasztása
- a testnevelési foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát
- a játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon
- oldaliságot jelző csuklópánt használata
- az esetleges testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása
- tiszta, jó levegő biztosítása
- szükség esetén a dajka segítségének igénybevétele a balesetek elkerülése érdekében.
- odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére
- megfelelő szervezéssel biztosítja a folyamatos mozgás lehetőségét, kiküszöböli a várakozási időt
- anyagtól függően kézi szerek használata
- a napi tevékenységek részeként a mindennapos frissítő mozgás tervezése
- kiemelt prevenció feladatok megvalósítása: nagymozgás fejlesztés, egyensúlyérzék fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztés, térpercepció fejlesztés, finommotorika fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése

V.1.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- igényli a mindennapos mozgást
- mozgása harmonikus, összerendezett
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni

- magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket
- ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani
- fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő
- kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor, képesek a sikert és a kudarcot megfelelően kezelni, egészséges versenyszellemmel képes küzdeni, kialakul a korosztálynál elvárható önkontroll, érzelemszabályozás.
- képes alkalmazkodni társaihoz, toleráns, együttműködő, segítőkész, kialakul a szabálykövető társas viselkedés, a szükséges kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás
- fejlett az egyensúlyérzéke
- tud rollerezni vagy biciklizni
- ismer legalább egy labdajátékot
- a mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésére képe, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett
- ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugró- kötél, karika)

V.2. Játék

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja a szemét
És eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan
Mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)*

A játék belső késztetésből fakadó, örömet nyújtó tevékenység, lényegéhez hozzátartozik az önkéntesség, a szabadon választás lehetősége. A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Keretein belül a kisgyermek kiteljesíti önmagát, fejlődik személyisége, új ismeretekre tesz szert, szocializálódik.

- Örömet szerző tevékenység, még akkor is, ha nincs látható jele

- Nincs külső célja, a játék önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyermeknek.
- Spontán és önkéntes, a gyermek maga dönti el, hogy játszik-e vagy sem, és hogy mit.
- Hiányzik belőle a jó megoldásért, a teljesítésért, a megfelelésért való szorongás, nem feladat.
- Mindig valamilyen aktív részvételt tételez fel a gyermek részéről.
- Szoros kapcsolatban áll és fejlődik más funkciókkal (kreativitás, problémamegoldás, beszédfejlődés, társas kapcsolatok).
- Lehetőség van a játéktevékenység során a beszédképességük fejlesztésére.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

V.2.1. Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

Gyakorlójáték: Fejlődik nagymozgása, finom-motorikája, térészlelése, mozgáskoordinációja, tapintásos észlelése, verbális készsége.

Szimbolikus játék: Alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei.

Konstruáló játék: Fejlődik szem-kéz koordinációja, térészlelése, finom-motorikája, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.

Szabályjáték: Formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs készsége, fejlődnek kognitív képességei.

A játék szerves része a gyermek fejlődésének. Minden lehetséges módon kapcsolódik a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéshez. Elválaszthatatlan a tudat kialakulásától.

A játék sajátossága a játék komolysága, mert a gyermek teljes személyiséggel, aktivitásával, szociális érzelmeivel, modellnyújtó és követő magatartásával, önszabályozó funkcióinak megfelelő működtetésével mélyül el benne.

Nevelési szemléletünkben kiemelt hangsúlyt kap az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermek számára elengedhetetlen, érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkör, ingergazdag környezet, szabad játék lehetősége és a játékos tanulás.

A gyermek minél több ismerettel, tapasztalattal rendelkezik, játéka annál összetettebb, gazdagabb, tartalmasabb. Ha a gyermek sok tapasztalatot szerez a társas együttlét szabályairól, játékában annál színesebb, kifinomultabb társkapcsolat kialakítására törekszik. Annak a gyermeknek, akinek nincsen vagy kevés az élményanyaga, a játéka is szegényes, egyhangú. Számolni kell olyan gyermekkel is, aki nem is tud játszani.

A tevékenykedés feltételeinek biztosításával, tevékenységek felajánlásával, de a gyermek aktív közreműködésén keresztül segítjük a gyermek fejlődését.

A fejlődésben mutatkozó lemaradások megszüntetése is feladatunk, mert a percepció és a gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskorra esik. Későbbi korrekció esetén fennáll az akadályozottság, megkésettség lehetősége.

A játékot tekintjük az ismeretszerzésen alapuló tanulás keretének, így napirendünkben a legfontosabb szempont a játékra fordított elegendő idő biztosítása. Ez a párhuzamosan végezhető tevékenységek rugalmas, folyamatos megoldásával válik lehetővé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő

tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- V.2.2. Játék lehet:**
1. a gyermek szabad játéka
  2. óvodapedagógus által kezdeményezett játék

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységsszervezésben is meg kell mutatkoznia.

1. Szabadjáték:

- Önállóság, szabadság biztosítása
- Játéktevékenység kiválasztása
- Játékeszközök megválasztása
- Játsszótársak megválasztása
- Saját játékelgondolás megvalósulása
- Játsszóhely megválasztása, kialakítása

Legyen elegendő idő a játék befejezésére, vagy legyen lehetőség a játék későbbi folytatására.

2. Kezdeményezett játék:

Pedagógiai szándékkal teremtünk olyan körülményeket, amelyben a gyermek életkorának, fejlettségi szintjének, érdeklődésének megfelelően választhat magának tevékenységi formát. Ez a folyamat csak a gyermek érdekében történhet, igényei kielégítése mellett sajátos fejlődési ütemét is figyelembe véve.

- A gyermek megválaszthatja, hogy mely tevékenységben kíván részt venni, de joga van a távolmaradáshoz is, ezt tiszteletben kell tartani.
- Jó pedagógiai környezetben segítsük elő az önállóság és önmegvalósítás érvényre jutását.
- A játék célja a kompetenciák, képességek fejlesztése az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével.

V.2.3. A játéktevékenység célja óvónői szemmel:

- A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, kompetenciáinak erősítése tevékenységek segítségével.
- Érzelmi, akarat tulajdonságok formálása
- Szociális, társas viselkedés, magatartás formálása
- A társakkal való együttműködés szabályait, a konfliktus helyzetek megoldását el kell sajátítaniuk.

V.2.4. A játék támogatásából adódó óvónői feladatok:

Feltételek biztosítása:

- Barátságos, családi légkör megteremtése és folyamatos biztosítása
- A gyermeki kíváncsiságot felébresztő, inger-gazdag, tevékenységre ösztönző, harmonikus, esztétikus környezet.
- A játékok jól látható helyeken, elérhető magasságban legyenek elhelyezve. A játékfajták lineáris sora, korcsoporttól függetlenül álljon a gyermekek rendelkezésére.
- Egy-egy játékfajtából legyen elegendő mennyiség.
- Az eszközök épek, hibátlanok legyenek.
- A kézműveskedéshez, barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok elérhető és jól látható helyen való elrendezése.
- A csoportszoba egyes részeinek mobilizálható elrendezése.
- Mozgásos játékok biztosítása (trambulin, lépegető, szivacszőnyeg)
- Élményszerzési alkalmak biztosítása.
- Család, szülők szemléletformálása.
- Ötletadás játékvásárláshoz.

V.2.5. A játék támogatása:

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Egyéni bánásmód megvalósítása, differenciált fejlesztés a játékfejlődés nyomon követésével - reflektív szemléletű jelenlét.
- A játék optimális fejlődésének és megakadásának észrevétele.
- Új játékok vagy játékfajták megismertetése együttjátás alkalmain.

- A gyermek fejlettségi állapotának megfelelő képességstruktúrák adekvát támogatása.
- Az alkotó önkifejezés fejlődésének előmozdítása.
- Modellértékű viselkedés, megjelenés -azt várhatom el, amit magam is közvetítek).
- A gyermeki kérdések érdeklődő meghallgatása és életkornak, egyéni fejlettségnek megfelelő válaszadás
- Csak indokolt esetben való beavatkozás a játékba.
- Gyermekek igénye esetén tevékeny részvétel a játékban.
- Nyugodt játéklétkör szabályainak közös megfogalmazása és elfogadása.
- Egészséges versenyszellem fejlődésének elősegítése.
- Gyermekek közötti barátságok, érzelmi kötődés támogatása.

V.2.6. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Felszabadult, örömteli játék.
- Egyéni elképzelések alapján képes konstruálni, élményeit felhasználja az építéshez, az alkotás örömét éli át.
- Képes építmények utánzással való megalkotására.
- Élményeit el tudja játszani.
- Örömmel vállal szerepet.
- Ismeri és alkalmazza a társas viselkedési szabályokat.
- Szabályjátékokban tartja magát a szabályokhoz.
- Másokkal is betartatja a szabályokat.
- Egészséges versenyszellem hatja át tevékenység közben.
- Játékában elmélyülten, kitartóan tevékenykedik.

V.3. Verselés, mesélés

*„A gyönyörűt szaporítani vágyunk,
Hogy örökké így rózsálgjon a szép,
S emlékét, ha kell hervatag virága,
Őrizhesse a zsenge ivadék.”
(Shakespeare)*

A mese, a vers minden korban, így napjainkban is az anyanyelvi nevelés fontos eszköze. Az irodalmi élményekből fakadó pozitív érzelmek szoros lelki kapcsolatot alakítanak ki a gyerekek és az óvodapedagógus között. Nemcsak szókincsük, kifejezőképességük, de képzeletük is gazdagodik általuk, ezen kívül a mesék, történetek erkölcsi tartalma minden bizonnyal jelentős hatással bír a gyermekek értékítéletére is.

A mese - és versmondás lényeges elemeit (testbeszéd, mimika, verbális emlékezet) az óvodapedagógus példaértékű bemutatása nyomán sajátítja el a gyermek. Az utánzásos tanulás segítségével megtanulja kifejezni érzelmeit, kreativitása erősödik, személyisége fejlődik.

A bábozáshoz, dramatizáláshoz használt kellékeket közös barkácsolás alkalmával, az óvodapedagógus segítségével elkészíthetik, átélve az együttes játék, és az alkotás örömét. Napjainkban túlsúlyba került az ellenőrizetlen televíziózás, videó, DVD, számítógép használat, amely már az óvodás korosztályt is elérte. A szülőknek egyre kevesebb ideje és türelme van a közvetlen foglalkozásra, bensőséges beszélgetésre, esti mesélésre, ezért a hiánypótlást az előbb említett elektronikai eszközökre bízák. Korunk vívmányainak használata nem szükségtelen, de csak ellenőrzött, a gyermek életkorának, értelmi-és érzelmi fejlettségének megfelelő, időkorlátok között sugárzott, valódi műveltség-tartalom érje a gyermeket.

A helyzet javítása érdekében szükséges a szülők, a család szemléletének változása, amelyben tevékenyen részt kell vállalnunk, egyrészt személyes példamutatással, másrészt népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek ajánlásával.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és

szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

V.3.1. A mese:

- a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
- különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.
- visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.
- a tárgyi világot is megelevenítő, áttelekesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

V.3.2. Célunk:

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése, az önkifejezés megalapozása a helyes nyelvhasználattal, az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- Életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő irodalmi élmények nyújtásával. az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- Interkulturális nevelés.
- A család, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.

V.3.3. Javasolt tartalom:

(2,5)3- 4 évesek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 10-12 mondóka, ➤ 10-14 új mese: mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, ➤ rövidke versek, ➤ ismerkedés a képes meséskönyvekkel
4-5 évesek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 4-5 mondóka, ➤ 10-14 új mese: hangutánzó mese, párbeszédese mese, láncmese, egyszerűbb szerkezetű tündérmese, történetek, ➤ 5-6 új vers
5- 6- 7 (8) évesek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 4-5 kiszámoló, felelgetők, versek, ➤ állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mesék, elbeszélések, versek között legyen a természeti környezet szépségeit bemutató, vagy éppen megóvására felhívó anyag. A mese, a vers, a mondóka, kiszámoló szervesen beépülhet a naponként ismétlődő tevékenységi formákba, a helyzethez kapcsolódó művek több alkalommal is részeivé válhatnak. A legkisebbek (3,4 évesek) még intenzíven igénylik a

testi kontaktust. A simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusukkal, lüktetésükkel, egyszerű szövegükkel megnyugtatóan hatnak a gyermekekre.

A gyermekeknek legyen lehetőségük eljátszani, elbábozni kedvelt meséjüket, legyen alkalom az általuk kitalált történetek előadására és már ismert mesék, történetek cselekményszövésének megváltoztatására vagy befejezésére.

V.3.4. Az óvodapedagógus feladatai:

- Életkornak, egyéni fejlettségnek és érdeklődésnek megfelelő anyagok kiválasztása
- Irodalmi élmények sokszínűségének kihasználása
- Kiemelten magyar népi és műalkotások választása, emellett mai kortárs szerzők műveinek igényes válogatása
- Mese- kigyó használata.
- A közvetítésre szánt anyag példaértékű bemutatása, gyermekek ösztönzése versmondásra, mesélésre.
- Szívesen dramatizál, bábozik
- Ötletes eszközöket, bábokat készít
- Képeskönyveket, leporellókat ajánl
- Könyvtárlátogatásokat szervez
- Bábélményeket szervez óvodai és családi formában
- Szülők megismertetése irodalmi alkotásokkal
- A mese fontosságának hangsúlyozása a családok körében

V.3.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Mese-kezdemenyezéseken örömmel vesz részt.
- Kitartó figyelemre képes.
- A gyakran megjelenő mesefordulatokat megőrzi emlékezetében.
- A folytatásos mese egyes epizódjait képes egymáshoz kapcsolni.
- Örömet lel a képeskönyv nézegetésben.
- Óvja a képeskönyveket, értékes számára.
- Kedveli a mondókákat, játékában is gyakran használja.
- Szívesen mond mesét, történeteket.
- Maga is kitalál meséket, történeteket.

- Fantáziája segítségével képes történeteket folytatni illetve befejezni.
- A színházban elfogadott viselkedési szabályokat ismeri és betartja.
- Gyakoribbá válnak a szülői mesélés alkalmai.

V. 4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

*„ Mindenkinék az a zene tetszik a legjobban, amelyhez gyermekkorában szokott.
A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később.
Ezért ügyeljünk az első benyomásra, mert az egész életre kihát.”
/Kodály Zoltán/*

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

V.4.1. A közös éneklés:

- az anyanyelvi örökség átadása mellett,
- örömforrás,
- felkelti a gyermek zenei érdeklődését,
- zenei ízlésformálás,
- fejleszti az esztétikai fogékonyságot.

Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenység során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét is.

Az óvodai zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak.

V.4.2. A magyar népdalok, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány:

- elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását,
- segíti a szülőföldhöz való kötődést,
- a hazaszeretet érzésének megalapozását.

A néphagyomány őrzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel.

A gyermek zenei képességeinek és kreativitásának alakításában az énekes népi játékok mellett az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakulásában.

V.4.3. A zenei képesség fejlesztési anyag feldolgozása:

- a népi gyermekdalok,
- valamint Forrai Katalin: Ének az óvodában,
- Gryllus Vilmos dalos füzetek alapján történik.
- helyet kapnak komolyzenei művek is, például Vivaldi: Négy évszak című alkotása.

Fontos a zenei képesség fejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál módunk nyílik a gyermekek etnikai hovatartozását is figyelembe venni.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánpótlásával.

V.4.4. Célja:

- a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása
- a közös éneklés, a közös játék örömeinek megismertetése, megszerettetése
- fejleszteni a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát
- a gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozza zenei anyanyelvüket
- a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése
- a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások megismertetése által, segíti a hazaszeretet érzésének megalapozását

V.4.5. A zenei nevelésből adódó óvónői feladatok:

- A pedagógiai munkánkhoz segítséget nyújtanak számunkra a digitális eszközök (magnó, laptop, stb.)
- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően

(2,5)3- évesek	4	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A játékok elsősorban kétszemélyes (óvónő gyerekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánozó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek ➤ 6- 8 mondóka, ölbeli játékok, 10- 15 énekes játék, 1-2 műdal
4-5 évesek		<ul style="list-style-type: none"> ➤ A játékok csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, párválasztó ➤ 4-5 új mondóka, 12- 15 énekes játék, 2- 3 műdal
5- 6- 7 (8) évesek		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ismerjen meg újabb játékformákat: kapus, hidas, sor és ügyességi, esztétikus mozgást igénylő párjátékok. ➤ 4- 7 új mondóka, 15- 18 új énekes játék, 3- 4 alkalomhoz illő műdal

- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása: pásztorjáték, farsang, pünkösdlő.
- Ritmus érzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás kialakítása
- A gyermeki nyelv képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely és friss levegő biztosítása.
- A játékokhoz megfelelő eszközök biztosítása
- Az óvónő örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékban, maga is élvezi a tevékenységet. A felnőtt mintájának követésével az éneklés és zenei tevékenység részévé válik a gyermek mindennapjainak.

Óvónői feladatok korcsoportonként, a **hallás- és ritmusérzék fejlesztése** terén:

(2,5)3- 4 évesek csoportjában	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fejleszti hallásukat magas- mély reláció, halk- hangos különbségének felismerésével.
----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hangszerek hangjának, eltérő zörejhangok felismertetése és megkülönböztetése ➤ Fejleszti a ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés, tempókülönbségek (gyors- lassú) érzékeltetésével, játékos mozdulatokkal. ➤ Egyszerűbb táncmozdulatok utánzásos elsajátítása. ➤ Ütőhangszerek egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása és gyakoroltatása
4-5 évesek csoportjában	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halk- hangos megkülönböztetésével, beszéd, ének, és taps formájában ➤ Zenei emlékezetüket dallamfelismeréssel, dallambújtatással fejleszti ➤ Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismertetése ➤ Az egyenletes járás és tapsolás összhangjának megteremtésével fejleszti ritmusérzéküket ➤ Gyors- lassú tempótartás képességének alakítása, beszéd, ének és mozgáson keresztül ➤ Táncos jellegű mozdulatok alakítása ➤ Ritmus hangszerek használatával a szem- kéz koordináció és a finom mozgás alakítása
5- 6- 7 (8) évesek csoportjában	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fejleszti hallásukat a magas- mély dallam vonalának térbeli érzékeltetésével ➤ Gyors- lassú és halk- hangos fogalompárok együtt gyakoroltatása ➤ Dallamfelismertetés kezdő vagy belső motívumról ➤ Dallambújtatás gyakoroltatása hosszabb és rövidebb egységekkel ➤ Sokféle zörej és zenei hangok felismertetése, kis eltérések, irányok, távolságok, közeledések, távolodások függvényében ➤ Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetésével ➤ Esztétikus, egyöntetű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása ➤ Tánc közben a zene ritmusának, lüktetésének átvételére motivál ➤ Törekszik arra, hogy a táncban a párok összehangoltan mozogjanak és a több pár egymáshoz igazodjon ➤ Változatos ütőhangszer használatával a dalok ritmusához alkalmazkodás képességének fejlesztése

V.4.6. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermek élvezettel játszik énekes játékokat
- egyedül, bátran tud énekelni, korához képest tisztán
- zenei érzékenysége, fogékonysága korának megfelelő
- megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk- hangos, gyors- lassú...
- mozgása esztétikus, ritmust követő
- auditív észlelése, megfigyelése és emlékezete fejlett
- szívesen hallgat zenét, élvezettel tud figyelni a zenehallgatása
- képes érzékeltetni az egyenletes löktetést és a dalok ritmusát
- tud egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással
- felismeri néhány hangszer hangját.

V. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

*„A környező világ iránti
Érdeklődésünk velünk születik.
Születésünk pillanatától egy
Bonyolult és elkápráztató világ
Felfedező vagyunk.”
(Gerald Durrell)*

V.5.1. A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület:

- magában foglalja a rajzolást, a festést, a konstruálást, a kézimunkát, a képalakítást és a műalkotásokkal való ismerkedést;
- a megfigyelés és az ábrázolás által formálódnak a gyermekek képzeleti;
- gazdagodik élmény,- és fantáziaviláguk;
- miközben képi formában fejezik ki magukat, mintegy „megnevezik” érzéseiket;
- nő az önismeretük, az önbizalmuk;
- fejlődnek alkotóképességeik;
- kialakul téri,- formai,- és színeképzetük.

A vizuális nevelés összes fajtája (rajzolás, festés, mintázás, díszítés, építés, képalakítás, kézimunka), továbbá a műalkotások, a népművészeti elemek, szokások, hagyományok, nemzeti szimbólumok, az esztétikus környezettel való ismerkedés mind nagyon fontos

eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az ábrázoló tevékenységek a tárgyi világ megismerését, feldolgozását és újraalkotását teszi lehetővé a gyermekek számára.

Az óvodáskorú gyermekek ábrázolótevékenységei a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabbika, mégis csak az egyik dimenziója, hisz a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét átfogja.

Tudjuk, hogy a gyermek 2,5 éves korában tud ceruzát fogni, és ekkor fedezi fel, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron. Még nem a papírra kerülő vonalnak örül, hanem maga a mozgás ad neki örömet.

Óvodánkban is erre törekszünk:

- Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos,
- valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre,
- a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

V.5.2. Célunk:

- A manuális tevékenységek megszerettetése
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk kialakítása
- Élmény - és fantáziaviláguk képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek szabad biztosítása
- A helyes ceruzafogás elsajátíttatása.

V.5.3. A vizuális nevelésből adódó óvónői feladatok:

- Megfelelő helyet, időt, eszközt biztosít a gyermekek számára

- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: védő asztalterítő felrakása, hosszú ujjú ruha feltűrése, védőruha (festőpóló) használat
- A 2,5-3 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, nyomdázást, rajzolást, ragasztást.
- A 4-5 éves gyermekekkel megismerteti a vágás, hajtogatás, varrás, fonás, és gyöngyfűzés alapjait.
- Az 5-6-7 éveseknél a képkötés különböző technikákkal történő készítését erősíti, pl: mozaik, kollázs, nyomatok.
- Bemutatja a gyermekeknek az életkoruknak megfelelő műalkotásokat
- Az 5-6-7 éves gyermekeknek saját eszközt és saját gyűjtődossziét biztosít
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén 3 oldalú ceruzafogót ad a gyerekeknek.
- Mintázáshoz többféle anyagot használ (gyurma, gipsz, agyag, homok).
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal inspirálja (magvak, levelek, termések, fűszerek)
- A gyermekek által létrehozott alkotást mindig pozitívan értékeli
- Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

V.5.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az eszközöket a gyermek készség szinten kezeli.
- Szívesen, önként vesz részt manuális tevékenységekben.
- Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Ismeri a 6 alapszínt, azokat bátran használja.
- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Önállóan tudja alkalmazni a megismert technikákat.
- Emberábrázolásában megjeleníti a részformákat.
- Ábrázolása során kitartó.
- Téralakításban bátor, önálló.

- Ábrázolás közben ügyel környezetére és saját maga tisztaságára.
- Örülni tud a szépnek, esztétikus látványnak.
- Tud beszélgetni az alkotásokról, kezd kialakulni gyermeki értékítélete.

V. 6. Külső világ tevékeny megismerése

*„A természet hatalmas, az ember parányi.
Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a
természettel.*

(Dr.Szent-Györgyi Albert)

Külső világon, környezetben értjük egyrészt a külső természeti környezetet, másrészt a külső, ember alkotta környezetet (épületek, téralkotások, hulladékkezelés, vásárlás).

A környezethez, annak értékeléséhez és megőrzéséhez való pozitív viszony kialakítása igen fontos feladat. Ezt a munkát már óvodáskorban el kell kezdeni.

V.6.1. A környezeti nevelés alapelvei:

- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladata:

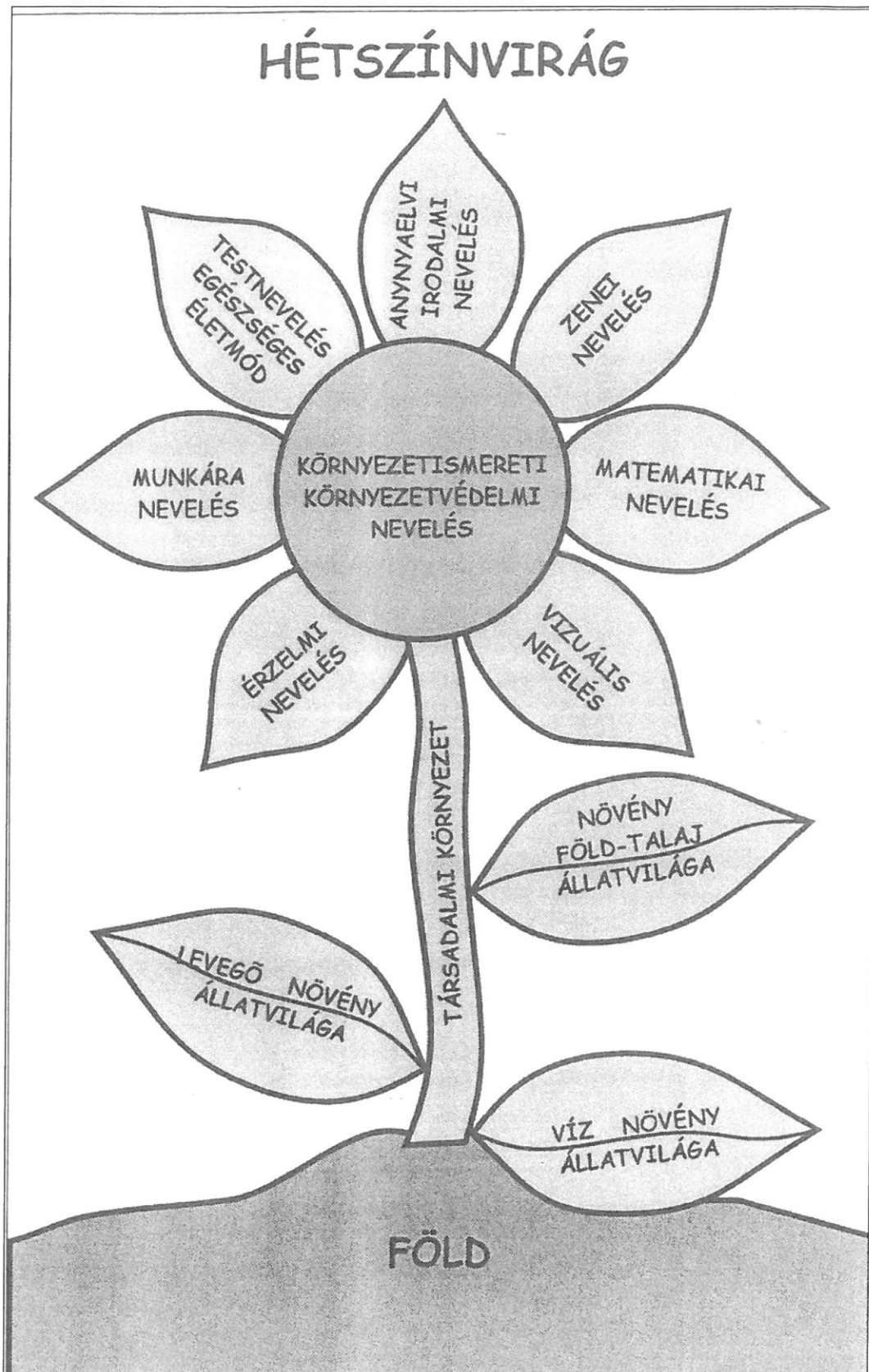
- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Természetesen tisztában vagyunk vele, hogy ez a nevelés nem megy egyik napról a másikra. A közvetlen élményeken alapuló folyamatos tevékenységek és beszélgetések hatására fejlődik majd a gyermekek érzékenysége és alapozódik meg a természettel együtt élni tudó és a természetet védő ember.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg.

Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermekek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségükhöz.

A környezeti nevelés komplexitását Farkasné Borza Éva „Hétszínvirág” modelljével jellemezhetnénk a leginkább.

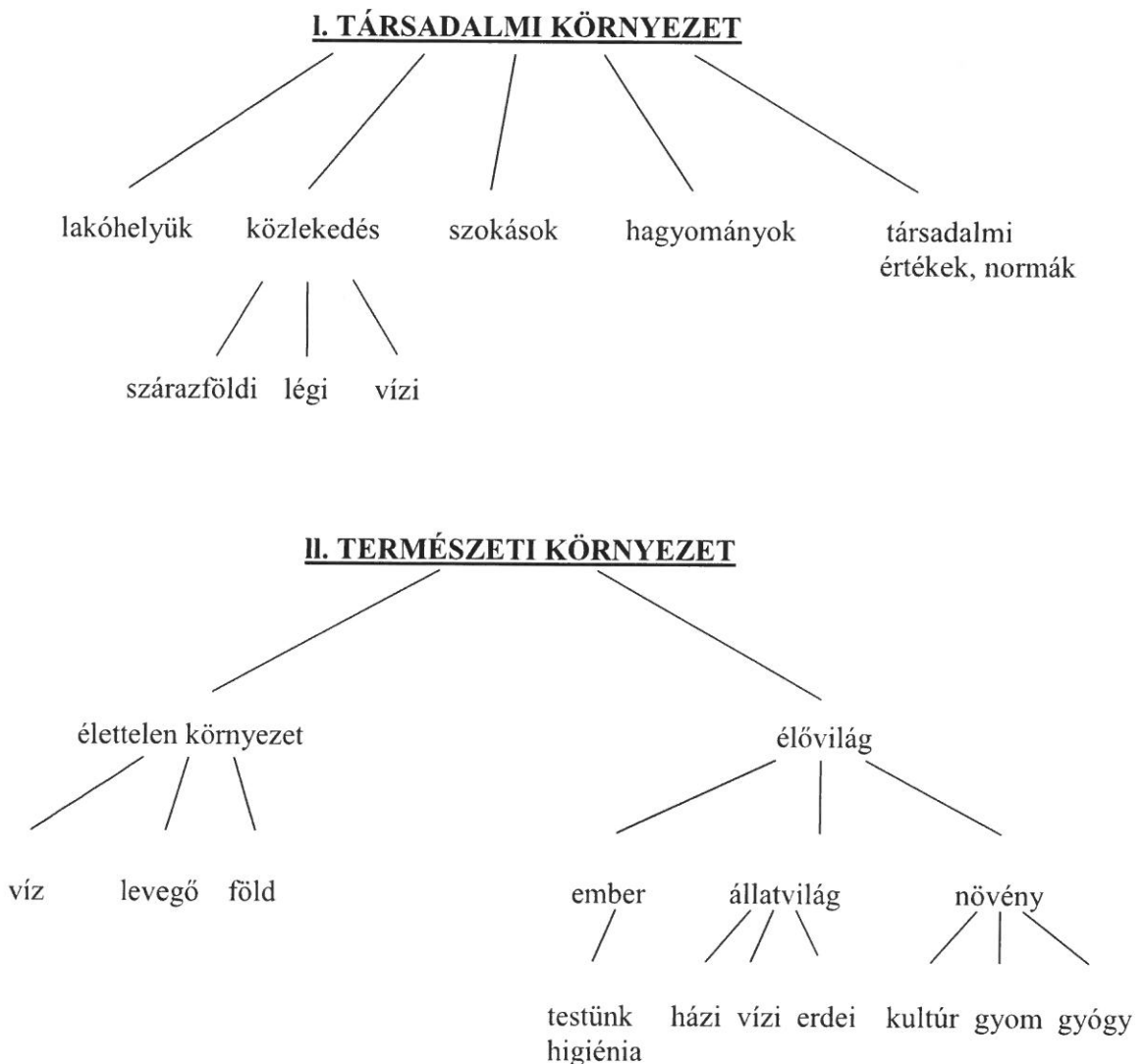

V.6.2. A környezeti nevelés célja:

- *tudatformálás:* a környezeti ártalmak terjedése ellen tevés. Meg kell értetnünk a gyerekekkel azt, hogy környezetünkben mindennek következménye van.
- *ismeretszerzés:* a természeti és az épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás.
- *attitűd formálás:* a természetet szerető és védő emberi értékek kialakítása
- *értékrend és értékelés:* környezettudatos viselkedés megalapozása

V.6.3. A környezeti nevelés tartalma:

V.6.4. Óvodánk sajátosságai:

Természeti környezetünk:

Községünk Észak-Magyarországon, a Bükk-hegység lábánál helyezkedik el.

A Bükk-hegység nyúlványai, a Sajó folyó és az erdősávok adnak lehetőséget a környezeti és környezetvédelmi tevékenységeink megvalósításához.

A faluban, a „kiserdő” mellett kialakítottunk óvodánk számára egy ún. „tanösvényt”, ahová minden évszakban elszétalunk, megnézzük, és megbeszéljük óvodásainkkal a természeti változásokat (fák, bokrok lombzatának színváltozásai, stb.)

A Vadaspark további alkalmakat teremt a környezeti,- és a természetvédelmi céljaink megvalósításához. Egy tanévben 1-2 alkalommal szoktunk kirándulni a miskolci Vadasparkba, ahol a gyerekek különböző növény,- és állatfajokkal ismerkedhetnek meg természetes környezetben.

Óvodánk udvara szépen parkosított, de még folyamatosan törekszünk arra, hogy fákat telepítsünk, amelyek árnyékot adnak a nyári nagy melegben.

Kialakítottunk udvarunkon egy konyhakertet, amibe különböző kerti növényeket, zöldségeket és epret ültettünk. Ezt folyamatosan műveljük, gondozzuk a gyerekekkel és ezáltal óvodásaink több érzékszervükön keresztül megismerik a növények fejlődését az ültetéstől a betakarításig.

Törekszünk arra, hogy az udvari játékaink jó minőségűek legyenek, és természetes anyagból készüljenek.

Télen madáretetőt készítünk a gyerekekkel és odafigyelünk a madarak folyamatos etetésére.

Társadalmi környezetünk:

A környezethez szorosan hozzátartozik az ember alkotta társadalmi környezet. Ezért kiemelt feladatunk a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodó védelem megismertetése.

Elsődleges célunk, községünk feltérképezése a tágabb környezetben való biztonságos tájékozódás miatt.

Sétáink alkalmával gyakoroljuk a helyes és kulturált közlekedési szabályokat.

Ellátogatunk közeli intézményeinkbe: iskola, napközi, bolt, posta, könyvtár, művelődési ház, orvosi rendelő, vasútállomás.

V.6.5. Folyamatos tevékenységek:

- Az időjárás elemeinek folyamatos megfigyelése, jelölése az időjárásórán.
- Évszakok változásának jelölése az északórán.
- Gondoskodás a csoportszobai növényekről.
- Tavasszal zöldségmagok ültetése kis tejföls poharakba, és folyamatos figyelése, locsolása.
- Az élősarok folyamatos gondozása, etetése.
- A ovi- konyhakert folyamatos művelése (gyomlálás, kapálás, öntözés)
- Télen gondoskodás a madáretetők feltöltéséről.
- Az óvodaudvar folyamatos rendben tartása.
- Szemétgyűjtés és udvarrendezés tavasszal a Föld napja alkalmából (ápr.22.)
- Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása az óvodában
- Időnként vitamintál készítése zöldségekből, gyümölcsökből.
- Vadasparki kirándulás ősszel.
- Közös kirándulás a szülőkkel (május).

V.6.6. A külső világ tevékeny megismertetéséből adódóan óvodapedagógus feladata:

- Új ismereteket a gyerekek spontán érdeklődésére épít.
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Az óvodai tevékenységekhez használható eszközök kiválasztásánál figyelünk arra, hogy a gyerekek életkorához és egyéni képességeiknek megfelelőek legyenek.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok

- Igyekszünk felkelteni a gyerekekben az önálló tapasztalatszerzés igényét és fenntartani azt. E cél elérése érdekében felhasználjuk az IKT- eszközöket is. Pl.: írásvetítő
- A környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony, életszemlélet, környezettudatos magatartás kialakítása
- A szülőföldhöz, a nemzeti kultúra értékeihez fűződő pozitív viszony kialakítása
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: föld, levegő, víz, növény,- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, p.: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás.
- A csoportszobában élő természetsarkot alakít ki: akvárium, terrárium, és ahol mindig csírázik, hajt, zöldell valamilyen növény.
- Az udvaron lehetőséget ad a kertgondozásra, megteremti ehhez a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.
- Az óvoda környékére sétákat szervez és megismerteti a gyerekeket közvetlen környezetükkel.
- Alapvető közlekedési szabályokat gyakoroltat, megismerteti a gyermekeket közlekedési eszközökkel.

V.6.7. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme.
- Tudja saját és szülei pontos nevét.
- Tudja szülei foglalkozását.
- Tudja a négy évszakot, a hónapok neveit.
- Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- Ismeri az alapvető közlekedési szabályokat.
- Felismeri a közlekedési eszközöket.
- Szívesen vesz részt kiránduláson, sétán.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.

V. 7. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

*„ A természet a matematika nyelvén szól hozzánk”
/Galilei/*

A matematikai nevelés az óvodai nevelés egyik fontos területe, ahol:

- a gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól,
- matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut.
- hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához,
- képességek fejlesztéséhez,
- érzelmi és akarati tulajdonságok formálásához,
- alapot biztosít az iskolai tanuláshoz.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

A matematikai nevelésben követnünk kell a gyermekek egyéni- életkori sajátosságait, a gyermeki gondolkodás fejlődésének folyamatát. A feladatok egymásra épülésével, tudatos fejlesztéssel juthatunk el a vizuális gondolkodástól az elvont gondolkodásig.

V.7.1. Célunk:

- a matematikai érdeklődés felkeltése
- a logikus gondolkodás megalapozása
- változatos tevékenységek biztosításával lehetővé tenni a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzést
- egyéni képességek figyelembevételével a logikai gondolkodási képesség kialakítása, a gyermek korának megfelelő ismeretanyag elsajátítása

V.7.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvónői feladatok:

- a játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- a játékeszközök, játékszabályok kiválasztása, megismertetése, alkalmazása a fejleszteni kívánt részképességnek megfelelően
- olyan eszközök, tevékenységek, problémahelyzetek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számára a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- a matematika iránti érdeklődés felkeltése
- matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele
- szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség nyújtása
- a gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro-csoportos szervezéssel
- a matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése
- a térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése

V.7.3. Matematikai képességek kialakítását segítő feladatok:

1. A számfogalom előkészítésének megalapozása

- mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, tömeg, űrtartalom szerint
- halmazok összehasonlítása, összemérése, elemek párosítása, több- kevesebb- ugyanannyi érzékeltetése, számlálás, párosítás
- rész- egész viszonyának felfedezése a válogatások, mennyiségek bontása során
- játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségtől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon
- sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése
- mérések különböző egységekkel hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom

2. Tapasztalat szerzés a geometria körében

- szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon
- építsenek szabadon és másolással különféle elemekből
- alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész egész viszonyát
- használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket

3. Tájékozódás a térben és a síkban

- irányok azonosítása, megkülönböztetése
- fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét
- hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal

V.7.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- logikus gondolkodása, logikai következtetései, problémamegoldó készsége életkorának megfelelő legyen
- 10-es számkörben biztonságosan mozogjon, tudjon műveleteket végezni
- legyen képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: kisebb-nagyobb, több- kevesebb, ugyanannyi
- legyen biztos térbeli tájékozódása, helyesen értelmezi feladat végzés során: jobbra - balra, előre- hátra, lent- fent...
- felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább három elemmel
- az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög
- képes részekből az egészet kirakni
- ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni / kocka, gömb, téglatest/
- van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról
- azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni
- tudjon különbséget tenni igaz és hamis ítéletek között

V. 8. Munka jellegű tevékenységek

*„A gyermekkel játszani lehet
a munkát és az egész életet,
s ezzel egyszeriben minden
más megvilágításba kerül.”*

A gyerekek a munka jellegű tevékenységeket általában örömmel és szívesen végzik. Ezért könnyedén azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják a szükségességét, élvezik az elért eredményeket.

A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad.

V.8.1. Az óvodai játék és a **munka** közötti különbség a kétféle tevékenység indítékában van:

- a munka célra irányuló tevékenység.
- többnyire külső irányítással folyik,
- a gyerektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli.

A játék ugyanakkor:

- spontán tevékenység,
- motívuma nem a célban, hanem magában a tevékenységben van.
- A munka elvégzését mindig külső szükségesség indokolja.

A gyerekeknek valamit teljesítenie kell, és emiatt ez felelősséggel jár. Megfelelő ismeretekre, és készségekre van szükség ahhoz, hogy a munka sikerrel járjon.

Az óvodáskorú gyerekek a munkát – éppúgy, mint a játékot – könnyedén, örömmel végzik.

Számukra a munka játékos jellegű, ezért nem is választják szét a kettőt.

Óvodánkban törekszünk arra, hogy a gyermekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozzon ki és végig játékos keretek között mozogjon, segítse elő a közösségi kapcsolatok alakulását, a saját és mások elismerésére való képesség fejlődését.

V.8.2. A munkajellegű tevékenységek célja:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása:

- kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát.
- érzelmi-akarati: alakuljon ki az önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- szociális-társas: alakuljon ki a felelősségérzetük és a feladattudatuk, céltudatos magatartásuk, a kötelességteljesítés fontosságának érzése

V.8.3. A munka jellegű tevékenységek óvónői feladatok:

- Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekkel való együttműködés
- Megfelelő hely, idő, légkör és munkaeszköz biztosítása
- Elegendő munkalehetőség szervezése
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése
- Kerti munkák szervezése (kapálás, gyomlálás, locsolás)
- Növények gondozása (öntözés, csíráztatás, hajtás, szaporítás, átültetés)
- Állatokról való gondoskodás (etetés, itatás, tisztántartás)
- A munkajellegű feladatokat jutalomból, és nem büntetésből adja.
- A munka értékelése folyamatos, konkrét és a gyermekhez mérten reális legyen.
- Pedagógiai munkánk során törekszünk olyan munkaformák és módszerek alkalmazására, amelyek segítik az önellenőrzést, az önértékelés képességének fejlődését.

V.8.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Önkiszolgáló tevékenységek:

- Testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, szalvétát.
- Öltözködnél önállóak, próbálkoznak a cipőkötéssel, önállóan begombolkoznak.
- A beszoktatási idő alatt együtt végezzük a gyerekekkel a teendőket, ezzel is törekszünk arra, hogy megtanulják a sorrendet.

- A hátrányos helyzetű gyermekeknél nagyfokú lemaradásokat tapasztalunk, ezért velük együtt dolgozunk mozzanatról-mozzanata, majd később hagyjuk őket önállóan próbálkozni, de ha szükségük van rá, segítünk.

Alkalomszerű munkák:

- Pontos megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatokat is örömmel végeznek el.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére (üzenetátadás, segítség az óvónőnek, ajándékkészítés)

Közösségi munkák:

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik a helyes önértékelésük.
- Naposi feladatokat önállóan és pontosan végzik el.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök helyes elhelyezésére.
- Örömmel, szívesen segítenek a kisebbeknek.
- Ügyelnek a környezet rendjének megőrzésére.
- Vigyáznak a játékokra, és rendben tartják azokat.
- Segítenek a természetsarokban nevelt palánták kiültetésében.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben tapasztalatot szereznek a munkasorrendről.
- Tevékenységeiket a felelősségérzet, az önállóság, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, séta során ismerkedés a gyűjtőkonténerekkel
- A virágokat, leveleket nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobában.
- Gondoskodnak a halak táplálásáról.
- Télen gondoskodnak a madarak etetéséről.
- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében az udvaron

V. 9. A tevékenységben megvalósuló tanulás

*„Keresem minden gyerek sajátos titkát, és azt kérdezem:
Hogyan segíthetnék abban, hogy önmaga lehessen.”
(Janus Korczuk)*

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Munkánk során a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezeljük. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **képességeinek** fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A gyerekek esetleges hibáit, tévesztéseit a tanulási folyamat részeként kezeljük, igyekszünk ezekre az egyéni megértést elősegítő módon reagálni, ezeket megfelelően korrigálni.

A tanulás lehetséges formái az óvodában: – az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása, – a spontán játékos tapasztalatszerzés; – a **játékos**, cselekvéses tanulás; – a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés; – az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; – a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az **értékeléseink** során mindig igyekszünk figyelembe venni az egyéni képességeket, törekszünk a folyamatos, pozitív visszajelzésekre, ezzel is a gyermekek fejlődését segítve.

V.9.1. Célunk:

- Az alapvető kultúra-technikák elsajátításához szükséges készségek képességek fejlesztése
- A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, a pozitív attitűdök erősítése, ismereteinek bővítése, és a képességek fejlesztése.
- Új ismeretek iránti érdeklődés fenntartása, tanulni vágyás megalapozása

V.9.2. A tanulási tevékenységből adódó óvónői feladatok:

- A gyermek tevékenységi, megismerési szükségletének kielégítése
- A cél megvalósítása érdekében, olyan szervezési módokat, módszereket alkalmazunk, melyek lehetővé teszik a gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzést.
- Változatos módszerek, színes, szemléletes eszközök felhasználásával, nyugodt légkör teremtésével biztosítjuk a gyerekek motiváltságát és aktivitásuknak a fenntartását.
- A gyermek aktív részvételét igénylő, sok érzékszervet foglalkoztató, változatos tapasztalatszerzés felajánlása
- Modellértékű magatartás és viselkedésminta közvetítése
- Gyermeki érdeklődés és kíváncsiság felhasználása ismeretközléshez
- Átgondolt tevékenységterv a mindennapos tevékenységekhez
- Problémamegoldást igénylő helyzetek megteremtése
- Egyéni fejlődési ütem, érés figyelembevétele a tevékenységek felkínálásakor
- Tevékenységekben rejlő, fejlődést elősegítő lehetőségek kihasználása. Törekvés arra, hogy a gyerekek egyénileg, ha van lehetőség rá, akkor közvetlenül, egyszerre több érzékszervre hatóan tapasztaljanak.
- Kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és célzott fejlesztése.

Jellemző megnyilvánulások:

- intellektuális képességek (szókincs, emlékezet, gondolkodás)
- speciális képességek (ábrázoló, zenei, matematikai, szociális)
- viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:
  - a gyermek fejlődésének elősegítése
  - speciális igények kielégítése
  - kreativitás, alkotókedv ösztönzése
  - segítségnyújtás a szülőknek nevelési kérdésekben
- Fejlődésben mutatkozó lemaradás, részképesség zavar felismerése, jelzés a szakember felé és az óvodavezetőnek.
- Igyekszünk mielőbb felismerni a gyermekek személyiségfejlődésében felmerülő nehézségeket, és próbáljuk őket segíteni- esetlegesen, a megfelelő szakember bevonásával is – ezek leküzdésében

V.9.3. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek legyenek, bátran kérdezzenek.
- Örömmel vegyenek részt szervezett kezdeményezéseken, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák életkornak megfelelőek.
- A tanulási zavarral, vagy részképesség-zavarral küzdő gyermekek megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A kiemelkedő képességű gyermekek is hozzájutnak a számukra megfelelő tevékenységi formákhoz.

V. 10. Tehetség gondozás

*„ Ne erőszakkal oktasd a gyermekeket a tanulmányokra,
..., hanem játszva tanuljanak; már csak azért is,
hogy könnyebben megfigyelhesd, melyiknek mire van hajlama”
/ Platón /*

Óvodánkban 18 éve foglalkozunk tehetség gondozással a gyermekeink körében. Ez az első néhány évben szolgáltatásként működött, a későbbiekben vált tehetség gondozó programmá.

Kétféle tevékenységet indítottunk be: képzőművészeti nevelés és gyermekjáték- néptánc. A képzőművészeti nevelést a kézügyességben kiemelkedő, kreatív gyerekek számára hirdettük meg, a néptáncot pedig a szívesen mozgó, jó ritmusérzékkel bíró gyerekeknek.

Mindkét foglalkozásunkat kiscsoportos keretben, félórás időtartammal, heti 1 alkalommal tartjuk.

V.10.1. Tehetség gondozó programunk célja:

A tevékenységek iránt érdeklődő, kiemelkedő képességű, kreatív gyerekek felfedezése, és személyiségük optimális fejlesztése változatos, motiváló hatású tevékenységeken keresztül.

V.10.2. Feladatunk:

- A kiemelkedő képességű gyermekek diagnosztizálása, ennek alapján az évre szóló tehetség gondozó program kidolgozása.
- Programokhoz kapcsolódó szervezési feladatok ellátása, eszközök folyamatos biztosítása.
- Ösztönözni és motiválni a kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerés, alkotás, önkifejezés, esztétikai igény,
- A kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket.
- Reális önismeretüket, önértékelésüket elősegíteni.

V.10.3. Gyermekjáték- néptánc

A népi gyermekjáték tartalmánál és formájánál fogva közelebb áll a 3-6 éves korú gyermekekhez, annak érzelmi és képzeletvilágához, kifejezőképességéhez. A népi gyermekjáték egyszerű, természetes, játékos mozdulatai, táncos formái felelnek meg a gyerekek alkatának, érzelmi képességének.

A tehetséggondozó foglalkozásainkat elsősorban középső és nagycsoportos korú gyermekek számára szervezzük, de nem zárkozunk el az ügyesebb kiscsoportosok érdeklődése előtt sem.

Célja:

- A népi gyermekdalok és zenei műalkotások mellett a nemzeti mozgáskincs alapjainak megismerése, elsajátításának segítése.
- A 3-6 éves korú gyermek mindennapi tápláléka az énekes - táncos játék, melynek segítségével a gyermek testi, szellemi, esztétikai képességei fejlődnek.
- A népi gyermekjátéknak, mint csoportos játéknak óriási szerepe van az emberi kapcsolatok, egymásrataltság, alkalmazkodni tudás megteremtésében.
- A gyermek mozgáskultúrájának fejlesztése, a ritmus, a táncos mozgásigény kielégítése.
- A fellépések segítségével a gyermek önbizalmának, magabiztosságának fejlesztése.

Az óvodai táncos nevelés feladata:

- Az életkornak megfelelően olyan mozgásanyag tanítás, amelynek tervszerűen és tudatosan kidolgozott fejlesztési módszerei az iskola előkészítést, a 3-6 éves korú gyermekek mozgáskultúrájának, tánckultúrájának fejlesztését szolgálják.
- A gyermekeknek ne csak ismereteket adjunk, hanem testileg egészséges, szellemileg harmonikusan képzett, fegyelmezett embereket neveljünk.
- A tánc pszichológiai hatása, hogy örömforrásként funkcionál a gyermekek számára.

Az óvodai játékos- táncos mozgások anyaga:

A 3-6 éves korú gyermekek mozdulatai, játékos, táncos mozgásai egyszerűek, természetesekek. A néphagyomány gazdag, változatos mozgásanyagából, a nagyobb lányok

játékaiból, táncaiból az egyszerűbb formák azok, amelyek ennek az életkornak megfelelnek. Az önfeledt, örömteli játékok mögött mindig megfigyelhető a készségek, képességek fejlődése.

Mozgásformák, térformák:

- kaputartás
- párcserélő
- párválasztó
- kiforduló
- párosával keresztfogás
- páros vonulás
- vonulás kapu alatt
- hullámvonal (kígyó)
- sorgyarapító külsőkör
- járás irányváltoztatással
- láncsor, libasor
- két egyenes oszlopsor egymással szemben állva
- csigavonal
- hullámvonal két csoportban
- két kör halad ellentétes irányban egymáson belül
- két kör halad ellentétes irányban egymással szemben
- páros kör
- páros kör – két kiskör – négy kiskör
- szűkülő – táguló kör
- egy kapu, két átbúvó sor
- mindenki párban

Táncmozdulatok:

- páros sarokemelgetés állva – zökkenés
- oldalzáró lépés egy irányba, jobbra és balra
- zárólépés előre
- szökellés

- sétalépés
- dobbants
- forgás
- egymás megkerülése
- páros forgás
- páros vonulás
- oldalazó lépés
- sarokkoppantás elől váltott lábbal
- kis csárdáslépés
- forgás egyedül és párosával – váltott kézzel is
- hangsúlyos sarokkoppantás
- lépés dobbantással
- sarkas lépés
- „felkapós” lépés

Tárgyi feltételek:

- néphagyományokhoz igazodó ruházat
- népi gyermekhangszerek
- zenei anyagok, népi gyermekjáték gyűjtemények, néprajzi gyűjtések

Sikerkritériumok:

- a gyermek megismeri a népi hagyományokat, elsajátítja a népi kultúra értékeit,
- megismeri a népi hangszerek használatát,
- megtanul társaival egyöntetűen mozogni, énekelni, igazodni társaihoz,
- tud egyszerű tánclépéseket végezni, esztétikus formában, helyes testtartással,
- önbizalma erősödik, bátran mer táncolni, énekelni közönség előtt is,
- nyitottá válik a népzene hallgatására.

V.10.4. Képzőművészeti nevelés

Célunk:

- a képzőművészeti neveléssel az, hogy a jó kézügyességgel rendelkező gyermekek kézügyességét még tovább fejlesszük,
- elősegítve ezzel az iskolai életre való felkészítést, elsősorban a későbbi szép íráskészségüket.

Minden szülő ismeri a saját gyermekét, mindenki tudja, hogy otthon a gyermeke szívesen és gyakran rajzol, fest, vág, ill. gyurmázik, és mi az ilyen szívesen barkácsolgató, festegető gyerekeknek szeretnénk az óvodai mindennapjaikban még egy kis pluszt adni.

A foglalkozásaink nem egymásra épülnek, azaz minden képzőn más és más tevékenységet végzünk.

Technikáink: vágás, ragasztás, festés, origamizás, fűzés, varrás, agyagozás, nyomdázás, gyurmázás, fonás, természetbáb készítés, barkácsolás, stb....

Tárgyi feltételek:

- zsírkréta
- tempera
- vízfesték
- ecset
- üvegfesték
- origami papír
- színes kartonpapír
- gyurma
- gipsz
- agyag
- napszövet
- rafia
- gyöngyök
- varrotű
- fonalak
- ragasztó
- olló

Ünnepek közeledtével célirányosan készítünk az ünnephez kapcsolódó hangulatos ajándékokat, amiket hazavihetnek.

A foglalkozásaink jó hangulatban telnek, a gyerekek szeretnek a képzőre járni, és örömmel jönnek.

A foglalkozás végén az elkészült munkákat kitesszük a folyosóra a képzős polcunkra, hogy a szülők is folyamatosan figyelemmel kísérhessék, hogy miket csinálunk. Az egész évben folyamatosan készített munkákat év végén összegyűjtve a gyerekek hazavihetik.

A legutolsó foglalkozásunkat év végén nyílt foglalkozásra szoktuk tervezni, ahová a szülőket is meghívjuk egy közös barkácsolásra a gyermekeikhez. Ezt a szülők, és a gyerekek egyaránt nagyon élvezik.

VI. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

„Az embernek, ha nincs egészsége, semmije sincs.
Ha viszont jó egészségnek örvend,
akkor szinte bármire képes.”
(David B. Agus)

VI.1. A programunk jogi háttere

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI- rendelet 128.§-a bevezeti az óvodai teljes körű egészségfejlesztés fogalmát és részletszabályait.

A rendelet meghatározza a teljes körű egészségfejlesztés célját, hogy az óvodai élet minden napját át kell hatnia e tevékenységnek, mely elősegíti a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságainak kialakítását, kiemeli, hogy a nevelési intézményekben biztonságban és egészséges környezetben kell nevelődniük a gyerekeknek.

Lényeges, hogy az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainkat:

- koordináltan,
- nyomon követhetően,
- mérhető, értékelhető módon kell megterveznünk.

Fontos, hogy a teljes körű egészségfejlesztés vegye figyelembe a gyermekek biológiai, társadalmi és életkori sajátosságait.

A fejlesztés akkor érheti el célját:

- ha minden gyermek részt vesz benne,
- a teljes nevelő testület aktív, összehangolt munkájának eredménye,
- megvalósul a felvilágosító tevékenység,
- betartjuk a munka- és balesetvédelmi előírásokat, feltártjuk és elhárítjuk a veszélyhelyzeteket.

VI.2. Az egészségfejlesztési program értékelése

Elengedhetetlen a program egyes szakaszai után a megvalósulás áttekintése, értékelése, mert csak így láthatjuk át munkánk eredményességét és így derül fény arra, hogy szükséges-e az egyes célmeghatározások módosítása.

Az elért eredményeket az egyes gyermekek fejlődését nyomon követő fejlettségmérő lapon rögzítjük.

A szülők véleményét, megelégedettségi fokát, esetleges segítő elképzeléseit a Szülői Elégedettségmérő kérdőívünk idevonatkozó részén tudjuk megismerni.

VI.3. Együttműködés az óvoda partnereivel

Az óvoda együttműködési kötelezettségét a 20/2012. EMMI- rendelet 129.§-a írja elő, melyet SZMSZ-unk 10. fejezetében, „A rendszeres egészségügyi felügyelet ellátása és rendje” című rész (48.oldal) tartalmazza.

VI.4. Az egészségfejlesztési program tartalma

VI.4.1. Az egészséges táplálkozás

Óvodánk saját főzőkonyhával rendelkezik, melyben jól képzett szakemberek dolgoznak. Intézményünk csatlakozott a MINTAMENZA PROGRAM-hoz.

Az alapanyagok beszerzése és az étrend összeállítása a vonatkozó 20/2012. EMMI-rendelet 130.§-a, valamint az OÉTI által előírt táplálkozás egészségügyi ajánlás figyelembevételével történik, mely leírja a naponta biztosítandó élelmiszereket, élelmiszer csoportokat.

VI.4.2. A mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő program célja:

- a gyermekek egészséges testi- lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék),
- a mozgáskultúra megalapozásával,
- a motoros képesség fejlesztésével.

Egészségpedagógia cél:

- a testedzés mellett a mozgás megszerettetése,
- a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

Óvodánk részletesen kidolgozott programja e témakörben V.1. Mozgás fejezetében található.

VI.4.3. A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése

A 20/2012. EMMI- rendelet 131.§ - a leírja a testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célját:

- a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést elősegítése,
- a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodásának támogatása,
- pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

Kötelezettségünknek tekintjük, hogy:

- segítsük a gyermek testi- lelki egészségének fejlődését, megóvását:
  - felvilágosítással,
  - munka és balesetvédelmi előírások betartásával,
  - veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával,

- szülők- szükség esetén más szakemberek bevonásával.
- segítsük a kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakulását és fenntartását
- kialakítsuk a pszichés, az értelmi, intellektuális fejlődés képességét, a jóllét fenntartását
- segítséget nyújtunk az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képességének kialakulását
- a magatartási függőségek feltárását és a megszüntetés elősegítését
- az esetleges gyermekbántalmazások vagy deviáns viselkedésformák észlelésekor az okok feltárását, szükség esetén további szakemberek bevonását ezek mielőbbi megszüntetése érdekében.

VI.4.4. A baleset megelőzés és a segítségnyújtás

Az intézmény feladata, hogy óvja a gyermek testi épségét és biztosítsa erkölcsi védelmét az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

E témakörben kidolgozott programunkat az SZMSZ 11. fejezete, „Az intézményi védő- óvó előírások” című része (45-47.oldal) tartalmazza.

VI.4.5. A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes higiénia

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

Legfőbb személyi higiénias feladataink:

- a helyes kézmosás szabályainak elsajátíttatása, szokássá, igénnyé fejlesztése,
- a helyes fogápolási szabályok elsajátíttatása, saját felszerelés használata,
- a megfelelő zsebkendőhasználat szokássá alakítása, az orrfújás helyes technikájának megtanítása,
- a kulturált étkezés szabályainak, az evőeszközök helyes használatának elsajátíttatása

A személyes higiénia szokásainak kialakítása során is nagyon fontos a pedagógus példamutatása és a szükséges eszközbeli, idő- és térbeli feltételek megteremtése.

Környezeti higiénia

A környezet higiénia kialakítása és folyamatos biztosítása tudatos, körültekintő és az egész óvodai életet, annak minden egyes színterét átszövő szervezési és tevéleges pedagógusi feladat.

A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával.

Legfőbb környezeti higiéniai feladataink:

- az óvoda tisztaságának megteremtése, annak megóvására nevelés,
- a csoportszobák és egyéb, a gyermekek gondozásában funkcionáló helységek esztétikus, balesetforrás mentes berendezése, tisztántartása, a nyugodt légkört biztosító tevékenységszinterek kialakítása,
- megfelelő fűtés és világítás biztosítása,
- az évszaknak megfelelő módon történő szellőztetés,
- ivóvíz higiénijának biztosítása,
- a gondozási tevékenységekben illetve foglalkozásokon felhasznált eszközök biztosítása, tisztántartása, baleseti lehetőségek megszüntetése,
- az udvar tisztántartása, baleseti források feltárása, megszüntetésére történő intézkedések megtétele.

VII. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGE

*„Engem ne emeljen a magasba senki
Ha nem tud addig tartani,
Míg tényleg megnövök.
Guggoljon mellém,
Ha nem csak hallani,
De érteni akar
Hogy közel legyen a szívdobbanásunk.”
(Birtalan Ferenc)*

Az óvodába érkező gyermekek eltérő szocio-kulturális háttérrel rendelkeznek, különbözőek fejlettségükben, érdeklődésükben, temperamentumukban, társas kapcsolataikban.

VII.1. Az óvodapedagógus kiemelkedő feladata:

- az egyes gyermekek mélyreható megismerése,
- melynek alapvető feltétele a nyugodt, családi, elfogadó légkör biztosítása.
- ha a gyermek érzelmi biztonságban tudja magát, könnyebben nyílik meg, és esélyt kapunk a támogatásra.
- a tárgyi és személyi feltételrendszer biztosításakor szem előtt tartja a gyermekek fejlődésbeli eltéréseit,
- hatásrendszerével elősegíti az optimális fejlődési folyamatokat.
- nevelő- fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe az egyéni képességeket, tehetséget, szociokulturális hátteret, fejlődési ütemet.
- tolerancia, elfogadó, támogató, segítő attitűd, nyitottság, szeretet kisugárzás, következetesség jellemezzék a gyermekekhez fűződő kapcsolatát.
- segítse a tehetségek kibontakozását, és tevékenyen vegyen részt a hátrányokkal küzdő gyermekek felzárkóztatásában.

VII.2. Célunk:

- A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése
- A gyermeki jogok érvényre juttatása
- Esélyegyenlőség biztosítása
- Eltérő szociális és kulturális környezetből adódó hátrányok kompenzálása

VII.3. Hátrányos helyzetű gyermek:

Hátrányos helyzetűek azok a gyerekek, akik organikusan nem sérültek, normálisan fejlettek, de az átlagosnál alacsonyabb fejlettségi szintről indulnak, az átlagosnál lassúbb fejlődést mutatnak, és a különböző környezeti tényezők gátolják adottságaikhoz mért fejlődésüket.

Eltérő kulturális háttérű:

A gyermekek egy olyan kultúrához tartoznak, amely értékeiben, attitűdjeiben, szokásaiban jelentősen eltér a többségi kultúrától.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek:

A hátrányos helyzetű gyermekek közül halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes képviselőjét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint- a gyermek hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik osztályát fejezte be sikeresen.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, nagyon alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része, vagy egésze segély
- A család fogyasztási szokásainak hiányosságai (egyoldalú táplálkozás)
- Szűkös, egészségtelen lakáskörülmények között laknak.
- Jövedelmüket felélik, a jobb körülmények közé kerülés kilátástalan a számukra.
- A szülők alacsony iskolai végzettsége.
- A család életvitele nélkülözi a tervszerűséget, a gyerekek nem kapnak kellő figyelmet, szeretetet

- A hátrányos helyzetű gyermekek kevésbé motiváltak jó eredmények elérésére, mivel a szülők maguk sem tartják ezt fontosnak.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai –alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély.
- Csonka családban való nevelkedés nehézségei
- Beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

VII.4. Veszélyeztetettség:

Olyan- a gyermek, vagy más személy által tanúsított- magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Az óvodavezető kötelessége:

- A gyermek veszélyeztetettségét jelzi a Gyermekjóléti Szolgálatnál.
- Eleget tesz jelzőrendszeri kötelezettségének, ha a gyermek bántalmazásáról, súlyos elhanyagolásáról, vagy más, súlyos veszélyeztető ok fennállásáról tudomást szerez.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- Szülői felügyelet hiánya
- Fizikai bántalmazás
- A gyermek szexuális zaklatása
- Hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- Elhanyagoló szülői magatartás
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- Pszichés bántalmazás
- Minimális jövedelmi viszonyok
- Indokolatlan hiányzás az óvodából

Az óvodapedagógus feladatai:

- A nevelésére bízott gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése

- Szükség esetén környezettanulmány készítése
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet és veszélyeztetettség jelzése a Gyermekjóléti szolgálat felé
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzés a Gyermekjóléti szolgálatnak

VII.5. Az óvodavezető feladatai:

- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal
- Törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- Veszélyeztetettség esetén a Családsegítő- és Gyermekjóléti szolgálat tájékoztatása
- Étkezési kedvezmények meghatározása a törvényi rendelkezéseknek és az önkormányzati rendeletnek megfelelően. Dokumentáció készítése
- A Gyvt. 1997. évi XXXI. törvény 20/C. §-a fogalmazza meg az óvodáztatási támogatáshoz való hozzájutás feltételeit.
- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos adminisztrációs feladatok ellátása: a jegyző részére igazolni az óvodába történő beíratás időpontját, az óvodai nevelés igénybevételének rendszerességét.
- Mindaddig, ameddig a szülő óvodáztatási támogatás igénybevételére jogosult, évente kétszer tájékoztatni kell a jegyzőt arról, hogy a szülő teljesítette-e a rendszeres óvodába járatással kapcsolatos kötelezettségét.
- A szülő tájékoztatása a jegyzői határozat után a mulasztások jogkövetkezményéről.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő családok segítségének lehetőségei:

- Tájékoztatás nyújtása az igénybe vehető támogatásokról, segélyekről
- Ingyenes étkeztetés biztosítása
- Életvezetési tanácsok nyújtása

A gyermek családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében **az óvoda köteles együttműködni:**

- az óvoda orvosával, a védőnővel

- a település jegyzőjével
- a terület gyámügyi hivatallal
- a Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálattal

VIII. A BOLDOG ÓVODA PROGRAM NEVELÉSI FELADATAI

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékaival, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekünk így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőtté válás útját, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke

Óvodánk a 2024/2025. tanévre - pályázatot követően – lehetőséget kapott a *Boldog Óvoda* cím megszerzésére.

A Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében indult a program.

A program célja a pozitív orientáció készségi szintjének elsajátítása. A pozitív orientáció az önmagunkhoz, másokhoz való pozitív viszonyulás. Szándékosan irányított figyelem, mely pozitív érzelmeket aktivál. A boldogságórák tudományos alapjait a pozitív pszichológia kutatási eredményei és értelemelmélete adja. A pozitív érzelmek a megismerés, az intellektuális és szociális fejlődés motivációi.

Célunk:

- hogy a gyermekek önbizalma erősödjön, merjenek pozitívan gondolkodni, merjenek segítséget kérni, legyenek egészségesek, kreatívak, képesek legyenek kiutat találni az őket érintő problémákból.
- A boldogságórákon a gyermekeket olyan gyakorlatokra inspiráljuk, amelyek a boldogságkutatók szerint hozzájárulnak boldogság szintjük növeléséhez.
- Játékos, kreatív feladatokkal, gyakorlatokkal tegyük színessé a gyermekek ismeretszerzését. Így nagy szerepe van a boldogságóra foglalkozásokon is a zenének, ábrázolásnak, játéknak, meséknek.

Óvodánkban ebben a nevelési évben a Katica és a Csiga csoport (nagy-középső) vesz részt a

foglalkozásokon. Minimum havi egy alkalommal, de a gyermekek érdeklődését, a témához kapcsolható feladatok sokszínűségét figyelembe véve gyakrabban is tervezünk tevékenységeket.

Feladatunk: sokrétű eszközkészlet biztosítása.

A program szigorú módszertani és kutatási eredmények alapján épül fel. Tíz egymásra épülő témában, fokról fokra ismerteti meg a boldogság különböző összetevőit.

Témák:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Elköteleződés egy cél mellett
6. Megküzdési stratégiák
7. Örömeik élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A gyermekeket egyénileg, és csoportosan is foglalkoztatjuk az egyes boldogságórák alkalmával. Az órák alapja a megerősítő pedagógiai attitűd. Helyet kap a feszültségoldás, relaxáció, meditáció, saját tapasztalatok, élmények felidézése, a közös gondolkodás.

A program közösségfejlesztő hatása:

- erősíti a baráti és társas kötelezettségeket
- pozitív hatással van a gyermek-szülő kapcsolatra

- pozitívan hat a gyermek –pedagógus kapcsolatra

A boldogságórák előnyei:

- fejleszti a gyermekek problémamegoldó képességét
- szélesíti a gyermekek látókörét, gondolkodásmódját
- testi, szellemi, és társas erőforrásokra épít
- ellensúlyozza a negatív érzelmeket
- óvja a gyermekek mentális egészségét
- csökkenti az agressziót
- javítja a gyermekek tanulási eredményeit

A boldogságórák bevezetésétől fokozottabban várjuk, hogy a szeretet, hála, mások megsegítése a mindennapok része legyen, boldogságra képes, magabiztos gyermekeket neveljünk, akik később a társadalom értékes tagjaivá válnak.

A megvalósult boldogságóra foglalkozásokról beszámolót készítünk, melyet feltöltünk a www.boldogságóra.hu oldalra. A Boldogságóra felelősét az óvoda munkaterve tartalmazza.

Az értékek átadása során az óvodapedagógusok a következő feladatokat valósítják meg:

1. A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása
2. A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
3. A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
4. Az érzések átélése és kifejezése.
5. A saját tempó megengedése.
6. A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
7. Élvezettel és tisztelettel való bánásmód az étellel és itallal.

8. A pihenés és a csend átélése.
9. Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit, és vállaljuk a következményeket.
10. Mozgás, játék, kísérletek.
11. Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
12. Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
13. Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
14. A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
15. Szabályok kialakítása.
16. Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
17. A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.
- Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- Elfogadják az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- Érdeklődnek egymás és hiányzó társuk iránt.
- A vendégeket szeretettel fogadják.
- Köszönnek a felnőtteknek, társaiknak
- Elfogadják és követik az óvónő kéréseit.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, a felnőttre figyelni.

- A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.
- Önismeretük reális.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.

IX. A ZÖLD ÓVODA PROGRAM NEVELÉSI FELADATAI

IX.1. Óvodánk Pedagógiai Programja a környezeti nevelés keretein belül rögzíti a **környezettudatosságra, fenntarthatóságra, környezet óvására, takarékoságra nevelés** életkori sajátosságainak megfelelő szintű **célját, feladatait**, melyek tartalmi elemei a következők:

- A gyermekek számára biztonságos és környezetbarát óvodai környezeti feltételek megteremtése.
- Az egészséges testi-lelki-szellemi fejlődést elősegítő, szeretetteljes, elfogadó, érzelmi biztonságot nyújtó, példaértékű pedagógiai attitűd.
- Egyéni higiénés szokások kialakítása, gyógynövényes párolgatás, szárított növények alkalmazása.
- Az egészséges táplálkozás tevékenység központú megalapozása.
- Az egészséges énkép megalapozása és megerősítése.
- Az önértékelési készség kialakítása és megszilárdítása.
- A szűkebb környezet (csoportszoba, öltöző, mosdó) rendjének fenntartása, tárgyainak, növényeinek óvása, gondozása.
- Az esztétikus, higiénikus környezet megteremtésében, annak megőrzésében való aktív részvétel iránti természetes igény kialakítása.
- Az állatok tiszteletére, védelmére, gondozására irányuló törekvések megalapozása.
- A környezettudatos magatartásforma játékos, élményszerű formában történő megalapozása.
- A szelektív hulladékgyűjtés megalapozása.
- Az újrahasznosítás megalapozása.

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő, tevékenység központú megoldások gyakorlati alkalmazása a természet védelme, rendjének visszaállítása érdekében.
- Az édesvíz-mindennapjaink nélkülözhetetlen természeti kincse- jelentőségének, ezzel együtt a pazarlás káros hatásainak megismertetése, annak kivédésére, és takarékosagra való törekvés.
- A szülők rendszeres tájékoztatása az óvodában folyó környezeti nevelés aktuális témáiról, aktív részvételük biztosítása egyes projektekből.

IX.2. Partneri kapcsolatok:

Az óvoda környezetében élőkkel szülőkkel, a lakossággal, (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnapok, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás és védelem, kirándulások stb.), az óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval. Ezek lehetnek: a helyi környezetvédelmi program, az egészségkép vagy terv, az óvodával kapcsolatban álló iskola környezet-egészségvédelmi programja, stb. amelyek mind a humán, mind az anyagi erőforrások biztosításában az óvoda segítségére vannak és gazdagítják tevékenységeit. Az egészségkép megfogalmazásában is szerepel a helyi környezet kiemelt szerepe.

Környezetvédelmi program külső partnerei:

Fenntartó: a település környezetvédelmi programja, a Natura 2000-be való bekapcsolódás a helyi ökoszisztéma védelmét szolgálja.

Konyha: az óvodánkkal szerves egységként működő konyha, amely az óvoda, általános iskola, valamint az idősek ellátását szolgálja, melynek alapja a Mintamenza rendszer. Az elkészített ételek az egészséges életmódra való törekvés jegyében, vitamindús, rostban gazdag, változatos étrendet biztosítanak. A heti étlapon az ételek kalória értéke feltüntetésre kerül.

Védőnő: a helyi védőnő óvodánkkal szoros kapcsolatot ápol, mely egyrészt a gyermekek egészségi állapotának rendszeres, az egészségügyi előírásoknak megfelelő vizsgálatára irányul. Másrészt, az óvodánkban hagyományosan megtartott jeles napok keretein belül (Egészség hét), a helyes tisztálkodási módszerek gyakorlatban történő bemutatása, az egészséges táplálkozás fogalmának alakítása, valamint a mindennapos mozgás, friss levegőn tartózkodás jelentőségének bemutatásakor óvodánkba látogat, játékos, interaktív módon közvetítve az egyes releváns tartalmakat.

Háziorvos: a település gyermek háziorvosa az óvodai törekvésekkel összhangban, a területileg hozzá tartozó óvodás gyermekek szülei körében az egészséges életmódra nevelés alakításában aktívan részt vesz.

Szülői Munkaközösség: tevékenységük elsősorban az óvoda udvara, és közvetlen környezete alakítására vonatkozik- virág ültetés, sziklakert kialakítása, és gondozása, udvari játékok karbantartása.

Iskola: a helyi általános iskola tantervében is kiemelt szerepet kap a környezettudatos magatartásra nevelés, mely szervesen kapcsolódik az óvodai nevelés során érintett területekhez.

Zöld Völgy Hulladékkezelő Központ:

Látogatás a ZöldVölgy Nonprofit Kft. sajkázai telephelyén

Előzetes kapcsolatfelvételt követően, 2025.09.17-én nagycsoportos óvodásainkkal részt vettünk a Sajókeresztúr Zöld Völgy Nonprofit Kft. hulladékkezelő központja által kimondottan óvodás gyermekek számára összeállított, hulladékkezelés, környezetvédelem, és fenntarthatóság témakörökben szervezett, interaktív, játékos ismeretszerzést célzó, szemléletformáló programjában.

A program során a gyermekek valós helyszínen, a telephely különböző üzemszélein tekinthették meg a hulladék kezelésének főbb mozzanatait, megismerkedhettek a különféle hulladékfajták újrahasznosításra való előkészítésének technológiájával, a már nem hasznosítható anyagok megfelelő tárolási módszereivel, valamint megerősítést nyert a

hulladék, és szemét fogalma közötti különbség. Az üzemlátogatást követően, az életkori sajátosságoknak megfelelő szintű, tevékenységbe ágyazott módon, játékos kérdések alapján összegeztük, erősítettük meg az új ismereteket.

2026. februárban Zöld Óvoda lettük, minden évben elvisszük a nagycsoportos óvodásokat a gyakorlatban történő, hatékony szemléletformálásra a Zöld Völgy telephelyre.

IX.3. Alkalmazott módszerek

Nevelőmunkánk során, a képességfejlesztés területén a tevékenységbe ágyazott, élményszerű ismeretszerzést preferáljuk. A gyermekek aktív részvételével véghez vitt feladatok jó alapot biztosítanak az ismeretek életkori sajátosságaikkal adekvát módon történő szélesítésére, megerősítésére. A településen megtalálható Tanösvény, valamint az elérhető közelségben lévő Sajó-part rendszeres látogatása további lehetőségeket biztosít a cselekedtető, játékos ismeretbővítésre, melynek főbb területei a következők:

a) A természeti környezet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok)

- A tiszta gyermeki lélek ösztönösen vonzódik a növényekhez, állatokhoz. A növények, állatok tiszteletére, védelmére, gondozására irányuló törekvések könnyen kivitelezhetőek (növények ápolása az élősarokban és az óvoda udvaron található magas ágyásokban, madarak gondozása a téli időszakban).
- Séták, levegőzés alkalmával a helytelen magatartásformákra, azok következményeire történő rámutatás (pl. közterület/magánterület elhanyagolása, szemetelés a folyóparton), a helyes viselkedés ismertetése.
- A természetben kívánatos magatartásformák elsajátítását követően az életkori sajátosságoknak megfelelő, tevékenység központú megoldások gyakorlati alkalmazása a természet védelme, rendjének visszaállítása érdekében (pl. szemétyűjtés az óvoda környékén, a folyó árterében).
- Az édesvíz-az élethez nélkülözhetetlen természeti kincsünk-védelme jelentőségének tevékenységbe ágyazott megismertetése releváns jeles napok (Víz világnapja, Föld napja) alkalmával. Ezzel együtt a pazarlás káros hatásainak felfedése, annak

kivédésére, és takarékosagra való törekvés (pl. csak addig folytatjuk a vizet kézmosás alkalmával, amíg szükséges).

b) Külső, ember alkotta épített környezet (épületek, műemlékek, környezetbarát szokások, hulladékqazdálkodás, vásárlás/fogyasztás, emberi kapcsolatok, városi környezet)

- A szelektív hulladékgyűjtés megalapozása, életkori sajátosságoknak megfelelő szinten (a különféle anyagok helyét gyermekek számára egyértelmű ikonokkal jelezve a szelektív szeméttárolókon).
- Az újrahasznosítás megalapozása: a háztartásban keletkezett hulladék csomagolóanyagok jól bevonhatók a különféle szerepjátékok eszközállományába (pl. gyógyszeres műanyag flakon-orvos játék, krémes téglék, tusfürdő dobozok, stb.-papás-mamás játék, teás dobozok, műanyag fűszertartók-babakonyha, PET palackok-mozgásos játékok, stb.). A szülők bevonása a felhasználható hulladék gyűjtésébe.
- A szülők rendszeres tájékoztatása az óvodában folyó környezeti nevelés aktuális témáiról, aktív részvételük biztosítása egyes projektekben (pl. szemét gyűjtés, óvodai játékok javítása, udvari játékok karbantartása, játék készítés hulladék anyagok felhasználásával).

c) Belső természeti környezet (egészséges életmód, napirend, táplálkozás, mozgás, betegség megelőzés, stb.)

- Az egészséges életmódra nevelés keretein belül, a gyermekek számára biztonságos és környezetbarát óvodai környezeti feltételek megteremtése. A környezettudatos magatartás kialakításának előszobája a szűkebb környezet (csoportszoba, öltöző, mosdó) rendjének fenntartása, tárgyainak, növényeinek óvása, gondozása.
- Az egészséges táplálékok elválasztása az egészségtelenektől, előbbiek preferálása, az egészséges táplálkozás tevékenység központú megalapozása a havonta több alkalommal gyümölcsnap/zöldségnap megtartásával, gyümölcssaláta közös készítésével, elfogyasztásával.
- Egyéni higiénés szokások kialakítása (rendszeres kézmosás, köhögés-tüsszentés alkalmával a száj eltakarása, zsebkendő, WC. papír használat, stb.), járványidőszakban, vagy illatosítás céljából gyógynövényes párologtatás, szárított növények alkalmazása.

- Tevékenységbe ágyazottan (nagytakarítás a csoportszobában, az óvoda udvarán, stb.) az esztétikus, higiénikus környezet megteremtésében, annak megőrzésében való aktív részvétel iránti természetes igény kialakítása az életkori sajátosságok, egyéni képességek figyelembe vételével.

d) Belső személyes környezet (mentálhigiéne, lelki élet egészsége, önértékelés, énkép)

- Az óvodáskorú gyermek egészséges testi-lelki-szellemi fejlődését elősegíti a szeretetteljes, elfogadó, érzelmi biztonságot nyújtó, példaértékű pedagógiai attitűd.
- Az egymásra való odafigyelés, egymás elfogadása, az egymáshoz való alkalmazkodás képességének megalapozása, az egyén elhelyezése a közösségben az egészséges énkép megalapozása, megerősítése érdekében.
- Az egyéni tevékenységek folyamatos értékelése, a pozitívumok kiemelése, az egyéni különbségek tolerálása, az erőfeszítések elismerése az önértékelési készség kialakításának és megszilárdításának céljából.

IX. 4. Óvodapedagógusok, NOKS dolgozók elkötelezettsége:

A környezeti nevelés tartalmi elemeinek aktualizálására a releváns szakirodalom folyamatos bővítése mellett kiváló alkalmat biztosítanak a különféle internetes felületek. Szinte minden témakörhöz kapcsolódó, pedagógusoknak szóló szakmai-, valamint gyermek közeli tartalmak lelhetők fel a világhálón, melynek segítségével játékos formában, tevékenységbe ágyazottan adhatjuk át, és szilárdíthatjuk meg az új ismereteket. Közösségi oldalak zárt óvodai csoportjaiban való részvétel során számos alkalom nyílik más, akár távoli településeken tevékenykedő pedagógusok által közzétett új kiadványok, ismeretek, tapasztalatok megosztására, megvitatására is.

Végezetül, a gyermekek környezettudatosságra nevelésének -a teljesség igénye nélkül-néhány olyan, gyakorlatban megnyilvánuló elemét mutatjuk be, amely a szülők bevonásával, részvételével zajlik, biztosítva a családon belüli szemléletformálás megvalósítását.

a) A *szelektív gyűjtés* az évente több alkalommal megrendezésre kerülő, közös barkácsolást magába foglaló nyílt napokon a szülők szeme előtt zajlik. A gyermekek rutinszerűen használják a csoportszobákban elhelyezett szelektív gyűjtőedényzetet. Ez egybecseng, és megerősíti a településen jó ideje működő, lakossági szelektív gyűjtést.

b) A *Te szedd!* Mozgalom keretein belül a településen meghatározott időszakonként megrendezésre kerülő, *közös szemétyűjtésben* a szülők is szívesen részt vesznek, ezzel jelezve, hogy a környezetvédelem, lakóhelyünk kulturált környezetének alakítása számukra is fontos feladat.

c) Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a rászoruló gyermekek a tehetősebb családok gyermekeinek jó állapotú, kinőtt ruházatát, lábbelijét diszkrét közvetítésünkkel megkaphassák, ezzel erősítve a szülők körében a fogyasztói szokások-ezen belül az *ésszerűség és takarékoság*- pozitív alakítását.

Óvodánkban két pedagógus végzett a környezetvédelem és fenntarthatóság témakörébe tartozó, akkreditált pedagógus továbbképzést.

➤ Tóth Gabriella - Környezetvédelem és fenntarthatóság a Zöld Óvoda gyakorlatában
(végzés éve: 2020.)

➤ Bogdanovics-Szabó Enikő- Zöld Óvoda
(végzés éve: 2019.)

X. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai program érvényességi ideje:

2025. szeptember 01.- 2030. augusztus 31.

A Pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező:

- Jogszabályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladat változás

Lehetséges:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése
- A minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések törlése.
- A nyomon-követéses vizsgálat eredményeinek érvényesítése

A Pedagógiai program felülvizsgálatára jogosult az óvoda nevelőtestülete.

A Pedagógiai Program nyilvánossága:

- Egy példány az főigazgató irodájában
- Az óvoda honlapján
- A főigazgató által kijelölt óvodapedagógus tájékoztatást ad a szülőknek. 20/2012. (VIII.31.) EMMI r. 82.§. (2)

XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A 2023. évi LII. törvény 171.§ (18) Az Nkt. 26. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

Fenntartói döntés a Pedagógiai program jóváhagyásáról.....^{35/2026}.....Számú határozata,
kelte: ^{III. 25.}....., intézményi iktatószáma: ^{SK/1435/2026}.....

.....
Polgármester

Sajókeresztúr, 2026. ^{marekias 25.}.....

P.h.

Felhasznált irodalom:

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenció Óvodai Program
- Négyszínvirág – A Vésztői Napközi Otthonos Óvoda helyi nevelési programja
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
- Tevékenységek központú óvodai nevelési program
- Lépésről – lépésre óvodai program
- Differenciált óvodai bánásmód
- Óvodai nevelés játékkal, mesével
- Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana
- Ötlettár a környezeti neveléshez Kazincbarcika, 1997
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközével
- Hoppál –Janikovics –Nagy –Szemán: Jelképtár
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Mérei Ferenc –V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
- Óvoda az ezredfordulón
- Kovács György –Bakosi Éva: Játék az óvodában
- Fábián Katalin: Ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések
- Óvodai nevelés 1998. 2. és 5. szám

